

LHV Trader kauplemisreeglid

---

1. Kuidas avada LHV Trader konto

LHV Trader kauplemisplatvormi kasutamiseks on vaja allkirjastada Kauplemisplatvormi LHV Trader kasutamise leping ning täita asjakohasuse hindamise küsimustik. Konto aktiveerimiseks on vajalik, et konto kauplemisparooli pikkus oleks vähemalt 6–8 tähemärki ja sisaldaks vähemalt ühte numbrit.

Lepingu saad allkirjastada kliendikontoris või internetipangas > INFO JA SEADED > Lepingud > LHV Trader > Sõlmi leping. Asjakohasuse hindamise küsimustikku saab täita internetipangas > INFO JA SEADED > Asjakohasuse hindamise küsimustik.

Järgmise sammuna tuleb Traderi kontole kanda minimaalselt 5000 USD või samas väärtuses eurosid, misjärel alustatakse LHV Traderi konto aktiveerimist ning kauplemissüsteemi kasutajanimi saadetakse 5 tööpäeva jooksul e-kirjaga. Kandeid LHV Trader kontole ja seal välja saab teha internetipanga jaotuses > Igapäevapangandus -> Maksed -> Kanne oma kontode vahel.

LHV Traderi puhul on kliendil otse ligipääs kauplemiskohtadele ning seetõttu on klient ka vastutav kõikide orderite edastamise eest. Otse börsile orderi edastamine tagab kiire orderi täitmise, kuid täidetud ordineid hiljem muuta pole võimalik. Ordereid on võimalik tühistada ainult käesoleva juhendi punktis 6.4 „Tehingu tühistamise päring“ määratud juhtudel. LHV käsitleb orderi tühistamise soove parimal võimalikul moel. LHV ei saa garanteerida tühistamissoovide edastamist börsile reeglites määratud ajaks või nende aktsepteerimist börsi poolt.

Täiendavad reeglid, millega kaupleja peab arvestama:

- Kauplemise alustamiseks peab kontol olema minimaalselt 5000 USD või selle ekvivalent eurodes võimenduse kasutamiseks peab kontol olema vähemalt 2000 USD, vastasel korral likvideeritakse võimendatud positsioonid automaatselt.
- Alla 21-aastastel klientidel pole lubatud võimenduslaenu kasutada
- LHV Trader on eraldi kauplemisplatvorm ning seetõttu jõuavad rahakanded kontole ühe pangapäeva jooksul; kui rahakanne teostada tööpäeval (vahemikus 9.00–17.00), siis enamasti ühe tunni jooksul. Sama tingimus kehtib LHV Traderi kontolt raha väljakandmisel.
- Kaupleja peab arvestama päevakaupleja reeglitega, päevakaupleja reeglid ei kehti üle 25 000 USD konto korral.
- Kaupleja peaks börsiks valima alati SMART-suunamise, mis kogub erinevatelt börsidelt kõige paremad noteeringud ja tagab kliendile parima hinna. Manuaalselt börsi valimisel võib juhtuda, et tuleb maksta kõrgemat teenustasu.
- LHV Traderi kontole saab kanda järgnevaid valuutasid: USD, EUR, GBP, CHF, HKD, CAD, AUD, JPY, SEK, RUB, NZD, NOK, HUF, DKK, PLN ja CZK.
- Paljud börsid kasseerivad liikmetelt orderite tühistamise või muutmise eest tasu ning LHV kasseerib nende tasude katmiseks oma klientidelt teatud seonduvaid tasusid.
- Depository Trust Company (DTC) kogub ADR-agentide nimel Ameerika hoiutõenditelt (ADR) haldustasusid, mille pealt ei maksta perioodilisi dividende. DTC lahutab tasud maha igakuisest arveldusest ja edastab need dividendi väljamakse kuupäeval kontodele, kus hoiutõend asus. Ameerika hoiutõendi tasu jääb vahemikku 0,01 kuni 0,03 USD aktsia pealt.

2. Süsteemi nõuded arvutile

	PC miinimum	PC soovituslik	Mac miinimum	Mac soovituslik
Operatsioonisüsteem	Windows Vista	Windows 7 või uuem	Mac OSX 10.9	Mac OSX 10.11
Brauser		Internet Explorer 11.0 Firefox 32.0 Chrome 37.0		Safari 7.1 Firefox 32.0 Chrome 37.0
Java	Java 7.0 (1.7.0_40)	Java 7.0 (1.7.0_45)	Java 7.0 (1.7.0_40)	Java 7.0 (1.7.0_45)
Resolutsioon	1024 × 768	Dual Screen, 1280 × 1024	1024 × 768	Dual Screen 1280 × 1024
Protsessor	Intel i3	Intel i5 või parem protsessor	Intel i5	Intel i5 või parem protsessor
Mälu	4 GB Ram (1GB LHV Traderile)	8 GB Ram (2GB LHV Traderile)	4 GB Ram (2GB LHV Traderile)	8 GB Ram (2GB LHV Traderile)
Internetiühendus	Lairiba ühendus	Lairiba ühendus + varuühendus	Lairiba ühendus	Lairiba ühendus + varuühendus

LHV Trader vajab töötamiseks tarkvara nimega Java Runtime Environment 7.0 (versioon 1.7.0_40 või uuem), mille saab tasuta alla laadida aadressilt <http://www.java.com/en/download/manual.jsp>. Pärast uuema Java versiooni installeerimist tuleb eemaldada vana versioon.

3. Kuidas alustada?

3.1 Traderi programmi sisselogimine

LHV Traderi programmi käivitamine toimub internetipangas või leheküljel lhv.ee sektsioonis RAHA KASVATAMINE>LHV Trader

Avanevas aknas tuleb sisestada LHV Traderi kasutajanimi ja salasõna ning vajutada nuppu „logi sisse“. Kui andmete sisestamiseks pole väljasid, siis tuleb installeerida enda arvutisse Java tarkvara. Täpsemad andmed tarkvara laadimiseks on näha sisselogimisaknas. NB! Ka pärast sisselogimist ei tohi seda akent sulgeda, sest see on vajalik LHV Traderi käigus hoidmiseks.

Sisselogimisakna info:

„**Vali keel**“ – keele valik võimaldab valida, mis keeles platvormi kasutada soovitakse. Valida on võimalik inglise, vene, eesti ja leedu keele vahel.

„**Värvipalett**“ (Color Palette) – võimaldab teil LHV Traderi kauplemissüsteemile teist värvi rüü valida. Kui olete sisse logitud, värvipaleti valinud ja tahate seda muuta, kasutage lehte Kuva (Display) > Stiil (Style) sektsiooni Globaalsed seaded (Global Configuration) all.

„**Seadete kataloog**“ (Settings Directory) – vaikimisi salvestatakse failid kataloogi C:\Jts. Kui tahate oma LHV Traderi seadete failide asukohta muuta, kasutage uue kataloogi valimiseks sirvimisnuppu Browse.

„**Seadete kasutamine/säilitamine serveril**“ (Use/store settings on server) – see valik võimaldab teil salvestada oma Traderi seadeid, kaasa arvatud turuinfot, lehti jms oma serverile, mitte kohalikku arvutisse. Kui see kast on ära märgitud, on teie tööjaamas alati samad andmed ja sama väljund, ükskõik, kus sisse logite. Kui seda ei ole ära märgitud, salvestatakse seaded ainult selles arvutis, kus parasjagu programmi kasutate.

„**Kasuta SSLi**” (Use SSL) – Teie isikuandmed ja kauplemisega seotud teave on alati kaitstud. „Kasuta SSLi” kasti märkimine annab teie orderiga seotud infole internetis liikumiseks täiendava privaatsuse ja puutumatus. Teie arvuti võimsusest sõltuvalt võib esineda väiksemaid probleeme programmi töös.

Seadete salvestamine ja taastamine

Eelmisel kauplemispäeval kasutatud seadete ja turuinfo taastamiseks saab valida eelmise päeva seadete faili, mis sisaldab kõiki turuinfo lehti ja neis kasutatud sümboleid. Seadete taastamine asendab kõik praegu kasutusel olevad lehed eelmisel päeval kasutuses olnud lehtedega.

Selleks, et seadeid taastada

- Vali menüüribalt Fail → Seadete taastamine
- Avanevast aknast vali selle päeva fail, mida soovid kasutada, et praegused lehed ja sümboolid asendada Vali OK. Teie praegused lehed ja sümboolid asendatakse valitud failis olevatega

3.2 Turuinfo lisamine

Enne kauplemist tuleb oma väärtpaberitele turuinfo ridu lisada. Turuinfo rida on individuaalne inforida (*ticker*), mis kuvab toote liigi, orderi sihtkoha, müügi- ja ostuhinna ning muud olulised omadused. Turuinfo rea saate lisada, trükkides sümboli, ISIN koodi või ettevõtte nime otse kauplemisakna veergu Alusvara (Contract).

Turuinfo lisamine kauplemisaknale:

- Klõpsake tühjal real veerus Alusvara (Contract).
- Sisestage alusvara sümbol ja vajutage ENTER.
- Valige kauplemisaknas nimekirjast leping. Kehtivusaja märkimist nõudvate väärtpaberite jaoks valige kuu ja aasta või valige Kõik (All) või Veel (More), et kuvada lepingute valimise kast. Pange tähele, et siin sammus Smart või Directed valimine mõjutab nii turuinfot kui ka orderi vaikimisi edastamist. Iga orderi juures saate edastamise sihtkohta muuta Sihtkoha (Destination) väljal.
- Valige lepingu valimise kastis (Contract Selection) leping(ud) ning klõpsake OK. Paremas paneelis kuvatavate lepingute arvu saate piirata, valides vastavad kriteeriumid sektsioonis Filtreeri (Filter). Börsiks, millel SmartRouting-edastust kasutate, valige Smart.

3.3 Orderi loomine

Traderis on orderite loomiseks mitmeid võimalusi. Siin teemas õpetatakse orderi loomist ja edastamist otse Noteeringute monitori (Quote Monitor) inforealt.

Klõpsake turuinfo real Müü (Ask) või Osta (Bid), et luua orderi rida otse valitud sümboli alla.

- Ostuorderi loomiseks klõpsake nuppu Müü.
- Müügiorderi loomiseks klõpsake nuppu Osta.

Orderi real saate vajadusel kohandada orderi parameetreid, nagu Jõusoleku aeg (Time in Force), Tegevus (Action), Kogus (Quantity), Hind (Price), Orderi tüüp (Order Type) või Sihtkoht (Destination).

Tüüp (Type) veerust saab määrata orderi tüüpi – turuorder (MKT), limiitorder (LMT), stopporder (STP), stopp-limiitorder (STP LMT), suhteline order (REL), trailing order (TRAIL).

Limiit- ja stopporderite puhul tuleb määrata ka limiithind (veerus Limiithind (Lmt. Price)) ja orderi kehtivusaeg (veerus Jõusoleku aeg (Time in Force)), (DAY) on vaid üheks päevaks, (GTC) order on üleval kuni tühistamiseni.

Orderi edastamiseks klõpsake „Saada“

Orderi tühistamiseks klõpsake staatuse (Status) väljal halli tähte „C” või „Cancel“.

Vaikimisi kuvatakse töös olev order igas aknas, kus on sümbol. Lehekülje (Page) seadete alt saate muuta, kus ordineid kuvatakse.

Kõik ootel orderid on üleval Ootel (Pending) lehel, seega alati saab sellelt lehelt ülevaate kõikidest kehtivatest orderitest.

Traderi esmakordsel kasutamisel on võimalik vaikimisi kaubelda vaid regulaarsel kauplemisajal; eel- ja järelkauplemisel tegetsemiseks tuleb menüüst Globaalsed seaded valida Eelnevad kehtestused ning lisada linnuke kasti „Luba orderi aktiveerimine või täitmine väljaspool regulaarset kauplemisaega”. Üksikute orderite lubamisel eel- või järelkauplemisele tuleb ordeririba jõusoleku aja menüüst lisada linnuke kasti „Täida väljaspool RTH”. Kõiki ordineid ei ole võimalik täita väljaspool regulaarset kauplemisaega.

3.4 Täidetud orderid

Tehingute (Trades) aknas kuvatakse börsipäeval tehtud tehingud, mis sisaldavad ka väljaspool regulaarset kauplemisaega tehtud tehinguid. Tehingute vaatamiseks klõpsake kauplemisakna Tehingute (Trades) ikooni.

Tehingute (Trades) aknasse veergude lisamiseks või sealt eemaldamiseks

- Tehke paremklõps veeru päisel ja valige Paigutus (Layout).
- Märkige ära veerud, mida tahate lisada, ning võtke märke ära veergude eest, mida soovite peita.

Veeru nimi	Kirjeldus
Tegevus / Action	Tegevus, kas Osta või Müü
Kogus / Quantity	Ühikute arv tehingus.
Alusvara / Contract	Alusvara sümbol.
Komb. / Comb	Kui see on märgitud, siis kuvatakse tehing kombinatsioonina. Vajutage „+” märgile kombinatsiooni detailsete tehingute kuvamiseks.
Kirjeldus / Description	Lepingu kirjeldus.
Hind / Price	Ühiku turuhind.
Valuuta / Currency	Hoitava positsiooni valuuta.
Börs / Exchange	Börs, millel order täideti.
Kuupäev / Date	Täitmise kuupäev.
Aeg / Time	Täitmise aeg.
ID / Order ID	Orderi ID
Orderi ref / Order Ref	Orderi ref-numbri defineerib kasutaja orderi sisestamisel. Koondorderi puhul on ära toodud koondorderi nimi, kuhu order kuulub.
Teenustasu / Commissions	Tehingu teenustasu.
VWAP aeg / VWAP Time	VWAP orderite täitmisaeg.
Kommentaar / Comment	Kuvatakse orderi kommentaare.
Konto / Account	Viitab konto numbrile.
Sisestaja / Submitter	Viitab orderi sisestajale.

Viimase seitsme kalendripäeva tehinguid näete Tehingud ikoonile vajutades. Eelmiste päevade tehingustatistikat saab jälgida LHV internetipangas. Tehingustatistika kajastatakse seal järgmise tööpäeva jooksul.

3.5 Noteeringute monitor

LHV Traderi kauplemissüsteemi peamiseks infovahetus- ja kauplemissüsteemiks on kauplemissaken, mis koosneb menüüribast, kauplemissüsteemist, orderi kiirsisestuse osast ning kauplemissüsteemist (sisaldab väärtpaberi- ja orderiteinfo riba).

Traderis võite luua piiramatut arvu noteeringute monitore (Quote Monitor). Võite sisestada nii palju turuinfo ridu, kui soovite, aga korraga näete ainult 100 aktiivset turuinfo rida. Kasutage noteeringute monitori, et sorteerida oma varasid väärtpaberi liigi, börsi või teie enda kauplemissüsteemi kategooriate alusel. Saate lehtede vahel hiirt kasutamata navigeerida *Ctrl*-nupu ja *Page Up* ning *Page Down* nuppude abil.

- Uue lehe loomiseks klõpsake märki „+” ja valige Noteeringute monitor (Quote Monitor)
- Lehe kustutamiseks klõpsake X.
- Lehe ümbernimetamiseks tehke paremklõps lehe nimel ja valige *Lehe ümbernimetamine (Rename Page)*.

Turuinfo väljade lisamiseks või eemaldamiseks Noteeringute monitoris või muul ribal hoidke hiirekursorit väljal, kuni ilmuvad käsud „Sisesta” (Insert) ja „Eemalda” (Remove). Kui hoiate hiirekursorit Turuinfo (Market Data) väljal, kuvatakse nimekirjas turuinfo kategooriad; kui hoiate hiirekursorit orderi väljal, kuvatakse orderi väljade nimekiri.

Turuinfo väljade näide:

Alusvara / Underlying	Lepingu alusvara sümbol. Alusvara ja Sümboli vaate vahel valimiseks vajutage menüüs Vaade soovitud režiimile.
Börs / Exchange	Börsi turuinfo. Kui ühtegi teist börsi pole orderi edastamiseks kirjeldatud, saadetakse order valitud börsile, mille hinnainfot kuvatakse. Valides SMART-edastuse, saadetakse order parima hinnaga turule.
Kirjeldus / Description	Tähistab instrumendi tüüpi ja näitab lepingu kirjeldust.
Positsioon / Position	Hetke positsioon valitud lepingus.
Keskm. hind / Avg Price	Hetke positsiooni keskmine hind.
P&L	Kuvab positsiooni kasumit või kahjumit. Kasumi/kahjumi arvutamise muutmiseks tehke parem hiireklõps valitud väljal ning lisage või eemaldage linnuke kastist „Arvesta täna avatud positsioonid kasumi/kahjumi arvutuses”. Märkus: Kui sulgemishind pole kättesaadav, kuvatakse kasum/kahjum hüüumärgiga (!)
Realiseerimata kasum/kahjum / Unrealized P&L	Arvutab realiseerimata kasumit/kahjumit aktsiatele, aktsioptsioonidele ja futuuridele. Realiseerimata kasumi/kahjumi arvutamisel kasutatakse järgmist valemit: (hetke turuhind – keskmine soetushind aktsia kohta * aktsiate koguarv. Keskmist soetushinda aktsia kohta kuvatakse reaajas. Väli kauplemissaknas täidetakse automaatselt positsiooni võtmisel. Keskmise soetushinna eemaldamisel seda enam automaatselt ei taastata.
Ost / Bid	Parim ostuhind. Parim hind, millega hetkel on võimalik alusvara müüa.
Ostu kogus / Bid Size	Parima ostuhinna ligikaudne kogus.
Müü / Ask	Parim müügihind. Parim hind, millega hetkel on võimalik alusvara osta.
Müügi kogus / Ask Size	Parima müügihinna ligikaudne kogus.
Muutus / Change	Näitab, kui palju on hind muutunud võrreldes viimase sulgemishinnaga. Kui hind on langenud, siis on taust punane. Kui hind on tõusnud, siis on taust roheline. Netomuutuse ja protsentuaalse muutuse vahetamiseks klõpsake veeru päises.
Muutus (%) / Change (%)	Näitab, kui palju hind on protsentuaalselt muutunud võrreldes viimase sulgemishinnaga. Kui hind on langenud, siis on taust punane. Kui hind on tõusnud, siis on taust roheline. Netomuutuse ja protsentuaalse muutuse vahetamiseks klõpsake veeru päises hiire parema klahviga ning valige Kuva väärtus või Kuva protsent .
Viimane / Last	Viimane hind, millega alusvara on kaubeldud. „C” täht hinna taga näitab, et tegemist on eelmise päeva sulgemishinnaga. Valuuta puhul näidatakse viimase tehinguhinna asemel ostu- ja müüginoteeringute keskmist hinda.

Viimane kogus / Last Size	Viimane kaubeldud kogus. Kui viimane kaubeldud kogus on suurem kui eelmine, on number roheline, kui väiksem, siis punane.
Kõrgem / High	Valitud lepingu kauplemispäeva kõrgeim hind.
Madalam / Low	Valitud lepingu kauplemispäeva madalaim hind.
Käive / Volume	Valitud lepingu kauplemispäeva käive.

Orderite halduse (Order Management) väljade lisamiseks või eemaldamiseks Noteeringute monitorist (Quote Monitor) tehke paremklõps välja kirjeldusel ja valige Personaalne kujundus (Customize Layout). Eemaldage Orderite haldamise (Order Mngement) veergude nimekirjast soovitud väli Kasutatavate (Available) hulgast Näidatavate (Shown) hulka, et seda kuvada, või Näidatavate hulgast Kasutatavate hulka, et seda peita. Saate väljade kujundust muuta lehekülgede kaupa või kogu programmis, kasutades lehekülje kujundust, mida rakendatakse mitmele Noteeringute monitorile. Lehekülje kujundusele tehtavad muudatused rakenduvad automaatselt ka lehekülgedele, mis sellist kujundust juba kasutavad.

Kauplemisaknas kuvatavad orderi rea kohustuslikud veerud:

Tegevus / Action	Orderi tüüp. Osta või müü.
Tüüp / Type	Orderi tüüp.
Kogus / Quantity	Kaubeldavate ühikute arv orderis.
Limithind / Lmt. Price	Piirhinna limiit, mille juures order kohaldatakse, sealhulgas limiit-, stopp-limiit- ja suhtelise hinnaga order.
Abihind / Aux.Price	Väli näitab abihinda stopp-, stopp-limiitorderite puhul ning suhtelist hinda liikuvate orderite puhul. Saate määrata need seaded vaikselt määratud orderi seadetest.
Baaspunktid / BasisPoints	Baaspunkt näitab kaubeldavat intressimäära * 100.
Staatus / Status	Orderi staatus. Vaata värvikoodide selgitust.

3.6 Konto akna vaade

Konto (Account) aknas saate jälgida kõiki oma kontol läbiviidavaid tegevusi. Tutvustame põhilisi konto seadeid, mis on vaikselt määratud, kui esimest korda Konto (Account) akna avate. Konto aknas näidatakse reaajas nende vahendite väärtusi, mis teil täiendavateks tehinguteks saadaval on, ning ka praeguseid prognoositavaid tagatiseid.

Konto aken on jaotatud järgmisteks osadeks:

- Saldod (Balances), mis näitab väärtpaperite ja kaupade saldot ning kogusaldot. Need saldod ei hõlma tagatise nõudeid.
- Tagatise nõuded (Margin Requirements), mis näitab teie alustamise tagatise ja minimaalse tagatise nõudeid, mis põhinevad teie praegusel positsioonil. Reg T võimendusmudelit kasutavad kliendid saavad võrrelda oma praegust tagatist nõuetega, mis kehtivad Portfelli tagatise (Portfolio Margin) mudelile, klõpsates ikoonil Try PM.
- Kauplemiseks kasutatav (Available for Trading), mis näitab, mis teil enne likvideerimist täiendavaks kauplemiseks ja võimenduseks saadaval on, vastavalt teie saldole ja tagatise nõuetele.
- Turuväärtus (Market Value) – reaalne positsioon valuutaturul, näitab kõigi valuuta kaupa sorteeritud positsioonide koguväärtust.
- Virtuaalne valuutapositsioon (FX Portfolio), mis näitab ainult valuutapaaride tehingutega seotud tegevusi. Positsiooni (Position) väljal esitatud väärtus näitab ainult valuutaturul (FX) läbi viidud tehinguid. Pange tähele, et need ei näita reaajas FX-positsioone, kuna mitte-baasvaluutas konverteerimisi ei arvestata.
- Portfell (Portfolio), mis esitab nimekirja kõigist alusvara põhjal sorteeritud jooksvatest positsioonidest ning kuvab iga positsiooni praeguse turuväärtuse.

Saldo osa

Saldode (Balances) osa näitab teie konto väärtpaperite ja kaupade saldot ning kogusaldot. Need saldod ei hõlma tagatise nõudeid.

Kõigi Saldode väärtuste vaatamiseks tehke Saldode osa rohelise plussmärgi (+) abil laiemaks. Selle vaate kohandamiseks nii, et see näitaks ainult neid väärtusi, mida näha soovite, märgistage vastavad parameetrid ära ning klõpsake siis rohelist miinusmärki (-), et osa lühemaks muuta.

Järgmises tabelis on ära toodud sektsioonis „Varad” olevate kirjete selgitused.

Parameeter	Selgitus
Likvideerimisväärtus / Net Liquidation Value	Raha kokku + aktsiate väärtus + optsioonide väärtus + võlakirjade väärtus + fondide väärtus
Laenu tagatiseks sobivad vahendid / Equity with Loan Value	Raha kokku + aktsiate väärtus + võlakirjade väärtus + Euroopa ja Aasia optsioonide väärtus
Eelmise päeva laenu tagatiseks sobivad vahendid / Previous Day Equity with Loan Value	Eelmise päeva laenu tagatiseks sobivad vahendid väärtus seisuga 16.00 ET
Reg T laenu tagatiseks sobivad vahendid / Reg T Equity with Loan Value	Raha kokku + aktsiate väärtus + võlakirjade väärtus + Euroopa ja Aasia optsioonide väärtus + kogunenud intressid + kogunenud dividendid
Spetsiaalkonto / Special Memorandum Account	Reg T võimendusega seotud spetsiaalne konto, mis on loodud täitmaks Reg T alustamise tagamise nõudeid kauplemispäeva lõpus. Maksimaalne ((Laenu tagatiseks sobivad varad - alustamise tagatise nõuded)*, (Eelmise päeva spetsiaalkonto +/- päevane rahavoog +/- alustamise tagatise nõuded** päeva sees tehtud tehingutele))
Kui see väärtus langeb kauplemispäeva lõpuks alla nulli, siis positsioonid likvideeritakse.	* arvutatakse päeva lõpus ** tehingu tegemise hetkel
Väärtpaperid kokku / Securities Gross Position Value (GPV)	Võrdub kogu positsioonide absoluutväärtuste summaga, välja arvatud raha, indeksi futuurid ja USA valitsuse võlakirjad. Positsiooni väärtus võrdub hind * kogus * kordaja
Raha / Cash	Arveldatud raha + tehingu ajal saadud raha + futuuride kasum&kahjum
Arveldatud raha / Settled Cash	Raha arveldamisajal-tehinguajal kulunud raha-tehingutasud-maksud-tasud Aktsiate arveldusaeg: tehinguaeg + 3 päeva Optsioonide arveldusaeg: tehinguaeg + 1 päev
Kogunenud intress / Accrued Interest	Intress, mis on kogunenud, kuid mida ei ole makstud või maha arvestatud.
Makstavad dividendid / Dividend Payables	Dividendid <i>in lieu</i> , mis tuleb maksta lühikeseks müüdüd positsioonide eest.

Tagatisenõuete osa

Reaalajas tagatiste jälgimist kasutage oma jooksvate tagatisenõuete ülevaatamiseks ning enne orderi edastamist tehinguga seotud tagatise nõude arutamiseks.

Tagatist arvutatakse päeva jooksul kolm korda: turu avamisel, turu sulgemisel ja öösel. Tagatisenõuete (Margin Requirements) osa näitab teie hetke tagatist, järgmise tagatise arutamise perioodi ettevaatavat tagatist (Look Ahead) ning Üleöö (Overnight) arvutusi (kehtivad ainult futuuridele).

- Hetke tagatis (Current) on teie reaalajas nõue antud hetkel. Kui vaatate seda akent juhtumisi kell 1 öösel, on teie futuuripositsioonide jooksvad ja üleöö tagatiseväärtused identsed. Kui vaatate seda akent kauplemisajal, siis teie futuuride jooksvad tagatise nõuded on üleöö nõuetest väiksemad või nendega võrdsed.
- Ettevaatav tagatis (Look Ahead) ennustab, millised on teie tagatise nõuded järgmise tagatise arutamise ajal, võttes aluseks selle, mis teil praegu portfellis on. Kui vaatate seda akent kell 2 päeval, toimub järgmine arvutus turu sulgemisel. Kui vaatate seda akent kell 1 öösel, toimub järgmine arvutus turu avamisel.
- Üleöö (Overnight) näitab tagatise nõuet väljaspool regulaarset kauplemisaega.

Et oleksite oma tagatisnõuetega kursis, kuvame teile hüpiksõnumeid ja värvikoodidega infot konto kohta, kui teil hakkab tekkima suur tagatise puudujääk. Trader märgistab ära read, mille väärtused on halvas olukorras. Konto aknas antakse teile infot järgmiste värvidega:

Kollane – konto võimenduse limiit on 5% kaugusel

Märkus: Kui teie konto väärtpaber liigub tagatise puudujäägi suunas 5%-lisest limiidist kiirelt edasi, võidakse teie positsioonid likvideerida teile kollase värviga hoiatust andmata.

Oranž – teie konto võimenduse limiit on ületatud ning teil on veidi aega, et viia läbi tagatist vähendavaid tehinguid, enne kui teie positsioonid likvideeritakse. Siinkohal te tagatise suurendamiseks enam uusi positsioone võtta ei saa.

Punane – algab teie positsioonide likvideerimine, et teie konto oleks taas võimenduse piirides.

Järgmises tabelis on ära toodud sektsioonis „Tagatise nõuded” olevate kirjade selgitused.

Parameeter	Selgitus
Reg T võimendus / Reg T Margin	Alustamise tagatis, mida arvestatakse vastavalt USA Regulation T reeglite järgi
Hetke alustamise tagatis / Current Initial Margin	Alustamise tagatise nõue baasvaluutas. Alustamise tagatise nõue on tagatisnõue, mis on vajalik uue positsiooni avamiseks.
Aegumise järgne tagatisnõue @ avanemisel (prognoositud) / Post-Expiry Margin @ Open (predicted)	Annab infot varsti aeguvate lepingute aegumise järgsete tagatisnõuete kohta. Näidatakse väärtust aegumisel ning see on punasena esile tõstetud. Muudel juhtudel on selle väärtus null. Sellel väljal toodud projitseeritud väärtus sisaldab endas oodatavat konto väärtust, kus on arvestatud aeguvat lepingut. Ainult projitseeritud aeguva lepingu tagatisnõude vaatamiseks tehke topeltklõps väärtusel.
Hetke minimaalne tagatis / Current Maintenance Margin	Minimaalse tagatise nõue baasvaluutas. Minimaalse tagatise nõue on tagatisnõue, mis on vajalik oma positsioonide hoidmiseks.
Projitseeritud ettevaatav alustamise tagatis / Projected Look Ahead Initial Margin	Järgmise perioodi projitseeritud üleöö alustamise tagatisnõude muutus konto baasvaluutas.
Projitseeritud ettevaatav minimaalne tagatis / Projected Look Ahead Maintenance Margin	Järgmise perioodi projitseeritud üleöö minimaalse tagatisnõude muutus konto baasvaluutas.
Projitseeritud üleöö alustamise tagatis / Projected Overnight Initial Margin	Projitseeritud üleöö alustamise tagatisnõue konto baasvaluutas.
Projitseeritud üleöö minimaalne tagatis / Projected Overnight Maintenance Margin	Projitseeritud üleöö minimaalne tagatisnõue konto baasvaluutas.

Kauplemiseks saadaval

Kauplemiseks saadaval (Available for trading) väärtused annavad teile lühiülevaate teie konto olekust. Kasutatavad vahendid (Available Funds) ütleb, kas saate kaubelda. Likviidsus (Excess Liquidity) näitab, kas teil oma hetkepositsioonide säilitamiseks piisavalt võimendust; teie Ostujõud (Buying Power) näitab, kui palju vahendeid teil koos enda vahendite ja LHV tagatise kasutada on.

Kõigi Kauplemiseks saadaval (Available for Trading) väärtuste vaatamiseks tehke see osa rohelise plussmärgi (+) abil laiemaks. Selle vaate kohandamiseks nii, et see näitaks ainult neid väärtusi, mida näha soovite, märgistage vastavad parameetrid ära ning klõpsake siis rohelist miinusmärki (-), et osa lühemaks muuta.

Järgmises tabelis on ära toodud sektsioonis „Kauplemiseks saadaval” olevate kirjade selgitused.

Parameeter	Selgitus
Hetke kasutatav limiit / Current Available Funds	See väärtus näitab kauplemiseks alles olevaid vahendeid. Laenu tagatiseks sobivad vahendid – alustamise tagatis
Hetke likviidsus / Current Excess Liquidity	See väärtus näitab võimenduse puhvrit, mis jääb likvideerimiseni. Laenu tagatiseks sobivad vahendid – minimaalne tagatis

Aegumise järgne likviidsus (prognoositus) / Post-Expiry Excess (predicted)	Esitab prognoositud „aegumisaegse” likviidsuse, mis põhineb teie portfelli varsti aeguvatel lepingutel. Väärtus kuvatakse aegumisel ja punase värviga. Muudel aegadel on väärtus „0”. Selle välja prognoositav väärtus sisaldab konto eeldatavat väärtust koos aeguva lepinguga. Ainult aeguva lepingu prognoositava tagatise ja likviidsuse vaatamiseks tehke kirjel topeltklõps.
Spetsiaalkonto / Special Memorandum Account	Krediidiliin, mis tekib, kui väärtpaberite Reg T väärtus on suurenenud.
Ettevaatav kasutatav limiit / Look Ahead Available Funds	See väärtus näitab vabasid vahendeid järgmise tagatisnõude muutumise ajal. Järgmine muutus on ära toodud väljal „Ettepoole vaatav järgmine muutus” Laenu tagatiseks sobivad vahendid – ettepoole vaatav alustamise tagatis
Ettevaatav likviidsus / Look Ahead Excess Liquidity	Laenu tagatiseks sobivad vahendid – ettepoole vaatav minimaalne tagatis
Üleöö kasutatav limiit / Overnight Available Funds	Sama, mis regulaarsel kauplemissajal.
Üleöö likviidsus / Overnight Excess Liquidity	Sama, mis regulaarsel kauplemissajal.
Ostujõud / Buying Power	Rahakonto: Miinimum (Laenu tagatiseks sobivad vahendid, Eelmise päeva Laenu tagatiseks sobivad vahendid) – Alustamise tagatis Võimendusega konto: Miinimum (Laenu tagatiseks sobivad vahendid, Eelmise päeva Laenu tagatiseks sobivad vahendid) – Alustamise tagatis*4
Võimendus / Leverage	Väärtpaberid kokku / Likvideerimisväärtus
Ettepoole vaatav järgmine muutus / Look Ahead Next Change	Näitab, millal algab järgmine tagatisperiood.
Päeviseste tehingute jääk / Day Trades Left	Alles olevate päeviseste tehingute number eelseisvaks 4-päevaseks perioodiks.

Turuväärtus – reaalne positsioon valuutaturul

Turuväärtuse (Market Value) osa näitab teile kõigi valuutade kaupa grupeeritud varade koguväärtust.

Järgmises tabelis on ära toodud sektsioonis „Turuväärtus” olevate kirjete selgitused.

Parameeter	Selgitus
Valuuta / Currency	Valuutade kaupa grupeeritud avatud positsioonid.
Sularaha kokku / Total Cash	Raha tehingu ajal + futuuride kasum/kahjum. See number kajastab valuutapositsioonide reaalarajas väärtust, arvestades: <ul style="list-style-type: none"> Tehinguid, mis teostati FX turul Tehinguid, mis teostati automaatse LHV poolse konverteerimise tulemusena; see toimub, kui tehing tehakse mitte-baasvaluutas Tehinguid, mis täideti sihilikult mitte baasvaluutas positsioonide sulgemiseks.
Arveldatud raha / Settled Cash	Arveldatud raha kokku + futuuride kasum/kahjum.
Kogunenud intress / Accrued Interest	Kajastab jooksva kuu kogunenud makstavate ja saadavate intresside summat, uuendatakse korra päevas.
Aksia / Stock	Reaalarajas aktsiate turuväärtus.
Opsioonid / Options	Reaalarajas opsioonide turuväärtus.
Futuurid / Futures	Reaalarajas futuuride muutus alates viimasest arveldusest.
Futuuriopsioonid / FOPs	Reaalarajas futuuriopsioonide turuväärtus.
Fondid / Funds	Fondide positsioon.
Vahetuskurs / Exchange Rate	Vahetuskurs baasvaluuta vastu.
Likvideerimisväärtus / Net Liquidation Value	Sularaha kokku + aktsiate väärtus + opsioonide väärtus + võlakirjade väärtus.

Realiseerimata kasum/kahjum / Unrealized P&L	Positsioonide praeguse turuväärtuse ja keskmise hinna vahe, Väärtus – Keskmine hind.
Realiseeritud kasum/kahjum / Realized P&L	Näitab suletud positsioonidelt teenitud kasumit, mis on sisenemiskulu ja sulgemiskulu vahe, st (sisenemishind + positsioonide avamise kulu) – (sulgemishind + positsioonide sulgemise kulu).

FX-portfell - virtuaalne valuutapositsioon

See sektsioon näitab ainult valuutapaaride tehingutega seotud tegevusi. Positsiooni (Position) väärtus võib kajastada valuutataturul tehtud tehingute summat pluss mitte-baasvaluutas vahendite konverteerimist teie baasvaluutasse. Seega ei peegelda need „virtuaalsed” positsioonid tingimata teie reaalses positsiooni valuutaturgudel. Tegelikku valuutasaldo vaatamiseks märgistage Turuväärtuse (Market Value) sektsioonis ära väli Raha kokku (Total Cash).

Kui kuvatakse FX-portfelli paneel, kuvatakse kauplemisaknas ka valuutapositsioonid. Valuutapositsioonide eemaldamiseks ekraanilt tehke FX-portfelli (FX Portfolio) paneel lühemaks, klõpsates vasakule näitavat noolt paneeli pealkirjal.

Portfell

Portfelli (Portfolio) sektsioon näitab iga positsiooni hetkeväärtust ja võimaldab teil ära märgistada positsiooni, mis lisatagatise nõude korral viimasena likvideeritakse.

Järgmises tabelis on ära toodud sektsioonis „Portfell” olevate kirjete selgitused.

Parameeter	Selgitus
	Näita nullpositsioonide rida – kuvab kõikide kaubeldud lepingute read, isegi kui kõik positsioonid on suletud.
Lepingu kirjeldus / Contract description	Sümbol ja kirjeldus.
Positsioon / Position	Pikkade/lühikeste aktsiapositsioonide või lepingute kogus.
Valuuta / Currency	Lepingu valuuta.
Turuväärtus / Market Value	(Positsioon) × (turuhind).
Turuhind / Market Price	Positsiooni reaalses hind.
Keskmine hind / Average Price	Aksia ja väärtpaberioptsiooni positsioonide keskmine kulu, arvestatud on ka teenustasusid. Pange tähele: Paremklops ning valik „Näita kõiki väärtusi baasvaluutas” kuvab kõiki mitte baasvaluutas positsioone baasvaluutas. Konverteeritud positsioonid kuvatakse lihtsamaks eristamiseks kursiivis.
Realiseerimata kasum/kahjum / Unrealized P&L	(Positsioonide turuväärtus) - (keskmine hind).
Realiseeritud kasum/kahjum / Realized P&L	Positsioonide turuväärtus perioodi lõpus*) - (positsioonide keskmine kulu). *Cut-off ajad kasumi ja kahjumi arvutamiseks on järgmised: <ul style="list-style-type: none"> väärtpaberid 20:30 ET futuudid: 17:30 ET ja 7:10 ET
Likvideeritakse viimasena / Liquidate Last	Viimasena likvideerimise „Jah” või „Ei” märgis. Kui märgitud on „Jah”, siis positsioon on järjekorras viimane, mida likvideeritakse, kui on vaja täita võimenduse nõudeid. Selle seadmiseks tehke paremklops soovitud positsioonil. Pange tähele: Kuigi LHV võimaldab klientidel eelnevalt märgistada, milline positsioon suletakse võimenduse likvideerimise protsessis viimasena, siis ei ole see LHV-le siduv. Tagatise ebapiisavuse korral on LHV-l õigus oma äranägemise järgi määrata likvideerimisele minevad positsioonid, kogused ja viis.

4. Orderite haldus

4.1 Orderi tüübid

Orderi loomiseks

- Ostuorderi loomiseks klõpsake nuppu Müügihind (Ask price) ning müügiorderi tekitamiseks nuppu Ostuhind (Bid price).
- Tüübi (Type) väljal valige sobiv orderi tüüp.
- Kui vaja, sisestage limiithind
- Order edastamiseks klõpsake „Saada“

Turuorder (MKT) Turuorder on order vara ostmiseks või müümiseks parima ostuhinnaga (bid) või parima pakkumishinnaga (offer), mis hetkel turul saadaval on. Kui turuorderi esitate, ei saa te garantiid, et see mingi konkreetse hinnaga täidetakse.

Limiitorder (LMT) Limiitorder on order AINULT valitud hinna või sellest veel parema hinnaga lepingu ostmiseks või müümiseks.

Stopporder (STP) Stopporder muutub turuorderiks, millega ostetakse või müüakse väärtpapereid või tooraineid siis, kui varem määratud stopphind saavutatakse või sellest läbi liigutakse. Stopporderi puhul kindlat hinda ei garanteerita.

Stopp-limiitorder (STP LMT) on sarnane stopporderile selles, et stopphind aktiveerib orderi. Ent erinevalt stopporderist, mis esitatakse turuorderina, esitatakse stopp-limiitorder limiitorderina. Kasutage kauplemisaknas väljasid Limiithind (Lmt Price) ja Lisa hind (Aux Price), et sisestada mitut hinda või väärtust vajavad orderid.

Trailing stop müügiorder määrab alustamise stopphinna, mis on fikseeritud summa allpool turuhinda. Kui turuhind tõuseb, siis stopphind tõuseb trailing summa võrra, ent kui aktsia hind langeb, siis stopphind jääb samaks. Kui jõutakse stopphinani, esitatakse turuorder. Trailing stop ostuorderi puhul on olukord vastupidine. See strateegia võib investoril võimaldada piirata maksimaalset kahjumit ilma võimalikku kasumit piiramata.

Trailing stop limiitorder võimaldab teil luua trailing stop orderi, mis toimib koos dünaamiliselt uueneva limiitorderiga. Kui stopporder käivitub, esitatakse limiitorder viimati arvutatud hinnaga (turutellimuse asemel, mis esitataks tavalise trailing stop orderiga). Trailing stop limiitorder kasutab nelja komponenti: Stopphind, trail kogus, limiithind ja limiidi kaugus(offset).

Limit if touched order on mõeldud lepingu ostmiseks (või müümiseks) turuhinnast madalama (või kõrgema) hinnaga, limiithinnaga või sellest parema hinnaga. Väärtus Lisahind (Aux Price) on tingimus, mille alusel limiitorder konkreetse limiithinnaga esitatakse.

Market if touched order on mõeldud lepingu ostmiseks (või müümiseks) siis, kui turuhind läheb hetkehinnast madalamaks (või kõrgemaks). Väärtus Lisahind (Aux Price) on tingimus, mille alusel turuorder esitatakse.

Trailing market if touched on sarnane trailing stop orderile, ainult et müügiorder fikseerib alustamise stopphinna ülevalpool turuhinda, mitte all. Kui turuhind langeb, siis stopi aktiveerimise hind langeb kasutaja poolt määratud trailing summa võrra, ent kui hind tõuseb, siis stopphind jääb samaks. Kui stop käivitub, esitatakse turuorder. Trailing market if touched ostuorderi puhul on olukord vastupidine.

Trailing limit if touched on sarnane trailing stop limiitorderile, ainult et müügiorder fikseerib alustamise stopphinna ülevalpool turuhinda, mitte all. Kui turuhind langeb, siis stopi aktiveerimise hind langeb kasutaja poolt määratud trailing summa võrra, ent kui hind tõuseb, siis stopphind jääb samaks. Kui stop käivitub, esitatakse limiitorder. Trailing limit if touched ostuorderi puhul on olukord vastupidine.

Limit-on-close (LOC) order täidetakse sulgemishinnaga, kui see hind on esitatud limiithinnaga võrdne või sellest kõrgem. Vastasel juhul order tühistatakse.

Market-on-close (MOC) order täidetakse turuorderina turu sulgemisel kehtivale hinnale võimalikult lähedase hinnaga.

Market-to-limit order edastatakse turuorderina, mida täidetakse hetke parima hinnaga. Kui kogu orderit ei täideta kohe, siis edastatakse ülejäänud order uuesti limiitorderina, mille limiithinnaks on määratud hind, millega täideti orderi turuorderi osa.

4.1.1 Aktiveerimise meetod

Stop, Stop Limit, Trailing Stop ja Trailing Stop Limit orderite puhul on aktiveerimise meetodeid võimalik orderite kaupa muuta Orderi päringu (Order Ticket) abil. Strateegia jaoks saate vaikimisi aktiveerimismeetodi määrata ka Aktiveerimismetodi (Trigger Method) rippenüüst orderi sektsioonis Mitmesugust (Miscellaneous).

Vaikimisi määratud Aktiveerimismeetodi (Trigger Method) muutmiseks

- Valige redigeerimise (Edit) menüüs Globaalsed seaded (Global configuration).
- Valige vasakul pool Eelnevad kehtestused (Presets).
- Valige Aktiveerimismeetodi (Trigger Method) rippenüüs eelistatud aktiveerimismeetod, mida kõigi eelnevate kehtestustega orderite puhul kasutatakse.

Aktiveerimismeetod	Kirjeldus / Description
Default / Vaikimisi	<p>Kui klient neid seadeid ei muuda, on kõigile aktsiatele vaikimisi kehtiv aktiveerimismeetod Viimase tehinguhinna (Last) meetod, mida kirjeldatakse allpool.</p> <p>USA optioonide puhul on vaikimisi aktiveerimismeetodiks „double bid/ask”, milles kaks järjestikust müügihinda (Ask) või ostuhinda (Bid) peavad olema väiksemad kui (suuremad kui) aktiveerimishind või sellega võrdsed, ning teine osta või müü peab olema suuremas koguses, kui see on sama hinnatasemega nagu esimene ostuhind või müügihind.</p> <p>Valuutalepingute (nt EUR/USD valuutapaar) puhul on vaikimisi aktiveerimismeetodiks „bid/ask”, milles müügihind (ostuhind) peavad olema aktiveerimishinnast väiksem (suurem) või sellega võrdne.</p> <p>Kõigi teiste lepingute puhul on vaikimisi kehtiv aktiveerimismeetod Viimane tehinguhind (Last), mida kirjeldatakse allpool.</p>
Viimane tehinguhind / Last	<p>Ostu- või müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Viimane hind peab olema aktiveerimishinnast suurem (väiksem) või sellega võrdne ning Börs või muu turukeskus, kus orderit täidetakse, peab samuti avaldama (ja süsteem ka vastu võtma) müügihinda, mis on aktiveerimishinnaga võrdne või sellest kõrgem, ning ostuhinda, mis on aktiveerimishinnaga võrdne või sellest madalam; ning</p> <p>Viimane tehinguhind (Last) peab olema bid/ask'i raames ($st \geq bid$ ja $st \leq ask$) või manööverdamise protsendis väljaspool bid/ask'i ($st \geq bid - 0,5\%$ viimasest tehinguhinnast ja $st \leq ask + 0,5\%$ viimasest tehinguhinnast). See 0,5%-line manööverdamiseks jäetud summa võib igal ajal ette teatamata muutuda.</p> <p>USA aktsiate stopp- ja stopp-limiitorderid – erandiks on OTCBB ja mikromahtudega aktsiad – aktiveeritakse samuti ainult siis, kui peamine börs, millel aktsiatega kaubeldakse, on avatud, toimib regulaarsel kauplemissajal ja sellel on aktsia jaoks olemas kehtiv bid/ask noteering.</p> <p>Regulaarne kauplemissaeg on börsil noteeritud aktsiatel tavaliselt esmaspäevast reedeni kell 9.20 – 16.00 idavööndi aja (EST) järgi. MÄRKUS: See piirang ei kehti stopp- või stopp-limiitorderitele futuuridega seotud lepingutes.</p>
Kaks viimast tehinguhinda / Double Last	<p>Ostu- või müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Kaks järjestikust viimast tehinguhinda peavad olema aktiveerimishinnast suuremad (väiksemad) või sellega võrdsed;</p> <p>või</p> <p>Viimane tehinguhind peab olema aktiveerimishinnast suurem (väiksem) või sellega võrdne ning viimane tehingu kogus peab olema suurem.</p>
Ostuhind/Müügihind (Bid/Ask)	<p>Ostu- või müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Üksik bid (ask) peab olema aktiveerimishinnast suurem (väiksem) või sellega võrdne.</p>

Kahekordne Bid/Ask / Double Bid/Ask	<p>Müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Kaks järjestikust müügihinda peavad olema aktiveerimishinnast väiksemad või sellega võrdsed või</p> <p>Üks müügihind peab olema aktiveerimishinnast väiksem või sellega võrdne ning müügi-kogus peab olema suurem.</p> <p>Ostuorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Kaks järjestikust ostuhinda peavad olema aktiveerimishinnast suuremad või sellega võrdsed või</p> <p>Üks ostuhind peab olema aktiveerimishinnast suurem või sellega võrdne ning ostuko-gus peab olema suurem.</p>
Viimane tehinguhind (Last) või Ostuhind/Müügihind (Bid/Ask)	<p>Ostu- või müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Üksik bid (ask) või üksik viimane tehinguhind peab olema aktiveerimishinnast suurem (väiksem) või sellega võrdne</p>
Keskpunkt (Mid-point)	<p>Ostu- või müügiorderi aktiveerimiseks:</p> <p>Bid/ask'i keskpunkt peab olema aktiveerimishinnast suurem (väiksem) või sellega võrdne.</p>

4.2 Orderi ajamääratlused

Orderi jõusoleku aeg (Time in Force) tähendab ajaperioodi, mil order kehtib, kuni see tühistatakse. Allpool kirjeldatutele li-saks on veel mitmeid jõusoleku aja võimalusi.

Iga orderi jaoks saadaval olevad valikud sõltuvad kombineeritud orderi tüübist, börsist ja tootest. Kõik jõusoleku ajad ei kehti kõigile orderitele.

DAY – päevaorder tühistatakse, kui seda päeva lõpuks ei täidetud. Kui pole teisiti märgitud, on iga order päevaorder.

GTC – Good-Til-Canceled (tühistamiseni) order kehtib süsteemis ja turul niikaua, kuni see täidetakse või tühistatakse. GTC orderid tühistatakse automaatselt järgmistel juhtudel:

- Kui väärtpaberiga seotud korporatiivne sündmus toob kaasa aktsiate vahetuse või jagamise.
- Kui te ei ole oma Traderi kontole 90 päeva jooksul sisse loginud.
- Jooksvale kvartalile järgneva kalendrikvartali lõpus. Näiteks 2016. aasta kolmandas kvartalis esitatud order tühista-takse 2016. aasta neljanda kvartali lõpus. Kui kvartali viimane päev ei ole kauplemispäev, siis tühistamine jõustub selle kvartali viimase kauplemispäeva lõpus. Näiteks kui kvartali viimane päev on pühapäev, siis orderid tühistatakse sellele eelneval reedel.

LHV-le esitatud ordineid, mis kehtivad kauem kui üks päev, ei vähendata dividendide jaoks. Et võimaldada orderi hinna re-guleerimist dividendinimekirja sulgemise kuupäeval, kaaluge Good-Til-Date/Time (GTD) või Good-after-Time/Date (GAT) kehtivusajaga orderitüübi kasutamist või nende kahe kombinatsiooni.

Turukeskuste puhul, mis ei aktsepteeri „kohalikke” GTC-ordineid, simuleeritakse orderi tüüpi, esitades vastava orderi uuesti igal tööpäeval turukeskuse avanemisel.

OPG – OPG'd kasutatakse market-on-open (MOO) või limit-on-open (LOO) orderi saatmiseks. Order saadetakse ainult avaaktsjonile.

IOC – Immediate-or-Cancel orderi kõik osad, mida ei täideta kohe, kui need turul kasutatavateks muutuvad, tühistatakse.

GTD – Good-Til-Date order kehtib süsteemis ja turul niikaua, kuni see täidetakse või kuni määratud kuupäeval turu sulgumi-seni. Kui valite jõusoleku ajaks GTD, siis kuvatakse orderite haldamise real nii aegumiskuupäev (Exp. Date) kui ka Aegu-miskellaaeg (Exp. Time). Sisestage kuupäev, milleni soovite, et order kehtiks, formaadis AAAAKKPP. Kellaaja määramiseks sisestage see formaadis TT:MM(:SS). Soovi korral sisestage ajatsoon vastava kolmetähelise lühendiga. Pange tähele, et kui te konkreetset ajatsooni ei sisesta, kasutatakse teie arvuti ajatsooni.

FOK – Kui Fill-or-Kill orderit ei täideta kohe, kui see kasutusele tuleb, siis terve order tühistatakse.

DTC – Day-Til-Cancelled order on päevaorderile sarnane, ent kauplemispäeva lõpul tühistamise ja kauplemisaknast eemaldamise asemel see deaktiveeritakse. See tähendab, et order tühistatakse BÖRSIL, aga jääb teie kauplemisaknasse alles, et saaksite seda alati Edasta (Transmit) nupuga uuesti edastada.

Täida väljaspool RTH – Fill/trigger outside RTH kui see valik kuvatakse, siis selle äramärkimine annab orderitele paindlikkuse, et neid saaks täita (ja/või stopp- ja teiste aktiveerimisorderite puhul aktiveerida) nii tavapärase kauplemisaja jooksul kui ka väljaspool seda. Seda valikut ei pruugi olla saadaval mingite konkreetsete toodete jaoks, mida börsil noteeritud ei ole.

Good After Time orderit hoitakse süsteemis ja saadetakse börsile teie valitud kuupäeval ja kellaajal.

Fill or Kill on jõusoleku aeg optsooniorderitele, mis tähendab, et order tuleb kohe täielikult täita või see tühistatakse.

Auction – oksjoniorder esitatakse Arvutatud avamishinnaga (Calculated Opening Price, COP). Kui orderit ei täideta, esitatakse see uuesti limiitorderina ning COP-hinnaga või parima ostu- või müügihinnaga.

MOO (Market-on-Open) on turuorder, mis täidetakse turu avanemisel turuhinnaga.

LOO (Limit-on-Open) on limiitorder, mis täidetakse turu avanemisel, kui avamishind on limiithinnaga võrdne või sellest suurem.

4.2 Orderi staatuse värvid

Rakenduses kasutatakse turuliikumiste, orderi sihtkoha ja staatuse kohta info esitamiseks värvilist teksti ja taustu. Värv kasutatakse kõigis akendes, mis saadavad ja võtavad andmeid vastu, kaasa arvatud Kauplemisaknas (Trading), Turu sügavuse (Market Depth) aknas ja Arbitraaži mõõtjas (Arbitrage Meter). Teksti värvide tähendus on kõigis akendes alati sama. Süsteemi värvid on jaotatud järgmisteks:

Teksti värvid

Taustavärvid Turuinfo (Market Data) real

Taustavärvid Orderite halduse (Order Management) real

Orderi staatuse värvid

Teksti värvid

Värvilist teksti akna mustal taustal kasutatakse hinna ja koguse üles- ja allapoole liikumiste näitamiseks ning orderi sihtkoha info kuvamiseks.

YELLOW	KOLLANE tähendab, et koguses ega hinnas ei ole muutusi olnud.
GREEN	ROHELINE näitab koguse või hinna suurenemist.
ORANGE	ORANŽ (või punane) näitab koguse või hinna vähenemist.
PURPLE	Optsoonide juures kuvatav LILLA hind näitab, et parim hind ei rakendu ühel või mitmel kuvatud börsil automaatselt.
MAGENTA	LILLAKASPUNANE näitab turgudevaheliste orderite puhul orderi eeldatavat hinda.
BLUE	HELESININE näitab, et see on viimane hind, millega leping kaubeldi.
Med Blue	KESKMINE SININE näitab, et noteering ei ole hetkel kaubeldav.

Lehekülje saki tekst muutub mustast **PUNASEKS**, et näidata, et kuvatakse vara, mille jaoks on esitatud order.

Taustavärvid Turuinfo (Market Data) real

TUMEHALL tervel Turuinfo real näitab, et rida on valitud.

Muudatuste (Change) väli kasutab taustavärvi turu üles- ja allapoole liikumiste näitamiseks.

Muudatuste (Change) veerg näitab muudatuste ulatust ja suunda vara hetkehinnas võrreldes eelmise kauplemispäeva sulgemishinnaga. **PUNANE** taust Muudatuste väljal näitab, et päeva muudatused on negatiivsed.

ROHELINE taust Muudatuste väljal näitab, et päeva muudatused on positiivsed.

HELEPUNANE näitab, et alusvaraga kauplemine on peatatud.

Päeva andmete muudatused kuvatakse kella 16.00 seisuga Idavööndi aja järgi (EST) eelmise päeva sulgemishindu.

Taustavärvid Orderite halduse (Order Management) real

SININE taust Tegevuse (Action) väljal näitab ostutegevust (BUY).

PUNANE taust Tegevuse (Action) väljal näitab müügitegevust (SELL).

HELEPRUUN taust kogu Orderite halduse (Order Management) real näitab, et olete orderit muutnud, ent pole seda veel uuesti börsile edastanud.

Orderite staatuse värvid

Orderite halduse rea Staatuse (Status) välja värv näitab teie orderi staatust.

HELEHALL näitab, et orderi loomise protsess on pooleli ja orderit ei ole börsile edastatud.

HELESININE näitab, et olete orderi edastanud, ent ei ole veel kinnitust saanud, et order on sihtkoha poolt aktsepteeritud.

HELELILLA näitab, et order on süsteemi (simuleeritud orderid) või börsile („koduorderid“) aktsepteeritud, ent hetkel order ei tööta süsteemi, börsi või mõne muu probleemi tõttu. Kui order aktiveerub, siis selle staatuse värv muutub vastavalt.

LILLA näitab, et order on peatatud ja ootab kliendipoolset tegevust. Komponent on konto jaoks liiga suur. Palun muutke komponendi suurust või lisage kontole vahendeid.

TUMESININE näitab, et order on süsteemi (simuleeritud orderid) või börsile („koduorderid“) aktsepteeritud ja on veel valimata. Orderi staatus jääb TUMESINISEKS, kuni täidetakse valimiskriteeriumid. Siis order aktiveerub ja selle staatuse värv muutub vastavalt.

ROHELINE näitab, et order on sihtkoha poolt aktsepteeritud ja töötab. Kui kuvate Lühikeseks müüdavate (Shortable) aktsiate turuinfo veeru, siis see värv näitab, et lühikeseks müümiseks on saadaval vähemalt 1000 aktsiat.

TUMEROHELINE näitab Lühikeseks müüdavate (Shortable) aktsiate veerus, et aktsiat on lubatud lühikeseks müüa, aga hetkel aktsiaid saadaval pole ning süsteem otsib aktsiaid.

HELEROHELIST kasutatakse plotteri vaates näitamaks, et orderi päring on jõudnud maaklerini.

ROOSA näitab, et olete saatnud päringu orderi tühistamiseks, aga ei ole orderi sihtkohast tühistamise kinnitust saanud. Seega ei ole teie orderi tühistamine veel kinnitatud. Kuni tühistamispäring ootel on, saab veel orderit täita.

ORANŽ näitab, et orderi tühistamise päring on süsteemi poolt aktsepteeritud, kuid tühistamist ei ole veel kinnitatud süsteemi, börsi või mõne muu probleemi tõttu. Seega ei ole teie orderi tühistamine veel kinnitatud. Kuni tühistamispäring ootel on, saab veel orderit täita.

PUNANE näitab, et teie orderi saldo tühistamine on süsteemi poolt kinnitatud. See võib juhtuda ootamatult, kui sihtkoht on teie orderi tagasi lükanud.

Lühikeseks müüdavate (Shortable) aktsiate veerus näitab PUNANE, et lühikeseks müümiseks ei ole saadaval ühtegi aktsiat. Kui orderi tühistamispäring on kinnitatud, kaob Orderite halduse (Order Management) riba kauplemisaknast 30 sekundi jooksul.

PRUUN näitab, et lisatud simuleeritud orderi tüüp on süsteemi poolt aktsepteeritud, kuid ei ole veel valitud. Orderit hoitakse süsteemis (ja staatus jääb PRUUNIKS), kuni valitud kriteeriumid täidetakse. Siis edastatakse order määratud sihtkohta ja selle staatuse värv muutub vastavalt.

5. Tagatisenõuded

5.1 Tagatise ülevaade

Tagatise definitsioon hõlmab kolme tähtsat mõistet: Võimenduslaen (Margin Loan), Tagatisdeposiit (Margin Deposit) ja Tagatisenõue (Margin Requirement). Võimenduslaen on rahasumma, mille investor oma maaklerilt väärtpaberite ostmiseks laenab. Tagatisdeposiit on investorilt väärtpaberite ostmiseks tagatiskontole deponeeritud vahendite kogus. Tagatisenõue on minimaalne summa, mille klient deponeerima peab ning seda väljendatakse tavaliselt protsendina praegusest turuväärtusest. Tagatisdeposiit võib olla tagatisenõudest suurem või sellega võrdne. Seda saab väljendada valemiga:

Võimenduslaen + tagatisdeposiit = väärtpaberite turuväärtus
 Tagatisdeposiit >= tagatisenõue

Raha laenamist väärtpaberite ostmiseks nimetatakse võimendusega ostmiseks. Võimenduslaenule annavad tagatise investori väärtpaberid ja raha. Kui aktsia väärtus langeb liiga palju, peab investor oma kontole rohkem raha deponeerima või müüma osa aktsiatest.

Federal Reserve Board'il ja isereguleeruvatel organisatsioonidel (SRO), nagu näiteks New Yorgi börs ja FINRA, on võimendusega kauplemise kohta selged eeskirjad. Ameerika Ühendriikides lubab Regulation T investoritel võimendusega ostmiseks laenata kuni 50 protsendi ulatuses väärtpaberite hinnast. Protsenti väärtpaberite ostuhinnast, mille investor maksma peab, nimetatakse alustamise tagatise nõudeks (Initial Margin). Väärtpaberite võimendusega ostmiseks peab investor kõigepealt maaklerile esitama piisavalt sularaha või aktsepteeritavaid väärtpabereid, et ostu alustamise tagatise nõuet täita.

Kui investor on alustanud võimendusega aktsia ostmist, nõuavad NYSE ja FINRA, et investori võimendusega kontrol säiliks minimaalne vara. Need eeskirjad nõuavad, et investoritel oleks olemas vähemalt 25 protsenti nende võimendusega kontrol

olevate väärtpaberite kogu turuväärtusest. Seda nimetatakse tagatisenõudeks. Päevakauplejateks nimetatavate turuosaliste puhul on minimaalse tagatise nõue 25 000 USA dollarit.

Kui võimendusega konto saldo langeb allapoole tagatisenõude summat, võib maakler esitada lisatagatise nõude ehk nõuda investorilt rohkema raha deponeerimist, või positsiooni likvideerida.

Maaklerid võivad kehtestada ka nende endi minimaalsed tagatisenõuded ehk „majanõuded”. Mõned maaklerid kehtestavad leebemad laenuitingimused kui teised ning laenuitingimused võivad samuti klienditi erineda, kuid maaklerid peavad alati tegetsema turu reguleerijate poolt kehtestatud tagatisenõuete parameetrite raames.

Kõiki väärtpabereid ei saa võimendusega osta. Võimendusega ostmine on nagu kaheteraline mõõk, mis võib endaga kaasa tuua suure kasumi või suure kahjumi. Volatiilsetel turgudel võib maakleritelt laenanud investoritel olla tarvis lisada täiendavat deposiiti, kui aktsia hind langeb liiga palju nende jaoks, kes võimendusega ostsid, või tõuseb liiga kiiresti nende jaoks, kes aktsia lühikeseks müüsid. Sellistel juhtudel võivad maaklerid positsiooni likvideerida ilma investorit teavitamata. Reaalajas positsiooni jälgimine on väga tähtis, kui aktsiat võimendusega ostetakse või lühikeseks müüakse.

Allolevas tabelis on toodud tagatisele esitatavad nõuded: alustamise nõue (tehingu ajal), minimaalne tagatisenõue (positsioonide hoidmine) ja positsiooni üleöö hoidmise tagatisenõue (Reg T päeva lõpu tagatis).

5.1.1 USA aktsiate tagatisenõuded

Alustamise tagatis	Minimaalne tagatis	Reg T päeva lõpu tagatis
Pikad positsioonid		
25% ^[1] * aktsia väärtus	Sama mis alustamise tagatis	50% ^[2] * aktsia tagatis
Lühikesed positsioonid		
	30% * aktsia väärtus, kui aktsia hind > \$16.67	
	\$5.00, kui aktsia hind < \$16.67 ja > \$5.00	
30% ^[3] * aktsia väärtus	100% * aktsia väärtus, kui aktsia hind < \$5.00	Sama mis Reg T päeva lõpu tagatis pika positsiooni korral
	\$2.50, kui aktsia hind <= \$2.50	
Tagatiseks mitte sobivad lühikesed ja pikad positsioonid		
100% * aktsia väärtus	Sama mis alustamise tagatis	Sama mis alustamise tagatis

Kõigil tagatiskontodel peab kauplemise alustamiseks olema vähemalt 2000 USA dollarit.

USA dollarites esitatud tagatisenõuded võib esitada ka muus valuutas.

LHV-l on täiendavad algoritmid, mis suurendavad nominaaltagatist positsioonide jaoks, mis esindavad >1% osalust indiviidualse ettevõtte ringluses olevatest aktsiatest, ning täielikku tagatist nõutakse kontsentratsiooni puhul >= 9% ettevõtte ringluses olevatest aktsiatest (börsil kaubeldavate fondide (ETF) puhul on täielik tagatis vajalik kontsentratsioonide >= 5% puhul. Investorid peavad olema valmis esitama suurema tagatise, kui osalus ületab 1% läve.

[1] Võimendusega ETFide puhul, minimaalne (25% * võimendustegur, 100%)

[2] Võimendusega ETFide puhul, minimaalne (50% * võimendustegur, 100%)

[3] Võimendusega ETFide puhul, minimaalne (30% * võimendustegur, 100%)

5.1.2 USA aktsia- ja indeksiopstioonide tagatisenõuded

Kombinatsiooni tüüp	Alustamise tagatis / Reg T päeva lõpu tagatis	Minimaalne tagatis
Pikk ostu või müügioptsoon	Puudub	Sama mis alustamise tagatis
Väljakirjutatud katmata ostuoptsoon	<p>Aktsiaoptsoonid¹ Ostuoptiooni hind + maksimum ($(20\% \text{ }^2 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($10\% \text{ * täitmishind}$))</p> <p>Indeksiopstioonid¹ Ostuoptiooni hind + maksimum ($(15\% \text{ }^3 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($10\% \text{ * täitmishind}$))</p> <p>Maailma valuutaoptsoonid¹ Ostuoptiooni hind + maksimum ($(4\% \text{ }^2 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($0,75\% \text{ * alusvara hind}$))</p> <p>Cash Basket optsoon¹ Rahas summa</p>	Sama mis alustamise tagatis
Väljakirjutatud katmata müügioptsoon	<p>Aktsiaoptsoonid¹ Müügioptiooni hind + maksimum ($(20\% \text{ }^2 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($10\% \text{ * täitmishind}$))</p> <p>Indeksiopstioonid¹ Müügioptiooni hind + maksimum ($(15\% \text{ }^3 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($10\% \text{ * täitmishind}$))</p> <p>Maailma valuutaoptsoonid¹ Müügioptiooni hind + maksimum ($(4\% \text{ }^2 \text{ * alusvara hind - Rahast väljas osa),$ ($0,75\% \text{ * alusvara hind}$))</p> <p>Cash Basket optsoon¹ Rahas summa</p>	Sama mis alustamise tagatis
Kaetud ostuoptsoonid (Covered Calls) ja müü- gioptsoonid (Puts)	Alustamise tagatise nõue + Rahas osa ⁴	Alustamise tagatise nõue + Rahas osa ⁴
Väljakirjutatud optiooni koos väärtpaperiposit- siooniga, mis katab kogu optsoonipositsiooni selle kasutamisel.		
Call Spread Võrdse arvu pikki ja lühikesi ostuoptsoonide positsioone samale alusvarale (ja sama korda- jaga), kui pikk positsioon aegub lühikesega sa- mal ajal või pärast seda.	Maksimaalne (Pika ostuoptiooni täitmishind – Lühi- kese ostuoptiooni täitmishind, 0)	Sama mis alustamise tagatis
Put spread Võrdse arvu lühikesi ja pikki müügioptsoonide positsioone samale alusvarale (ja sama korda- jaga), kui pikk positsioon aegub lühikesega sa- mal ajal või pärast seda.	Maksimaalne (Lühikese müügioptiooni täitmishind – Pika müügioptiooni täitmishind, 0)	Sama mis alustamise tagatis
Collar Pikk müügioptsoon ja pikk alusvara positsioon koos lühikese ostuoptsooniga. Put ja call pea- vad olema sama kehtivusajaga, sama alusva- raga (ja sama kordajaga) ning put'i täitmishind peab olema madalam kui call'i täitmishind.	Alustamise tagatise nõue + Rahas ostuoptiooni osa Laenu tagatiseks sobivad vahendid (pikk positsioon) Minimaalne (praegune turuväärtus, ostuoptiooni koond-täitmishind)	Minimaalne ($((10\% \text{ * müügioptiooni}$ täitmishind) + Rahast väljas müügiopt- siooni osa), ($25\% \text{ * ostuoptiooni täit-}$ mishind))

Long Call ja Put Ostuoptsiooni ja müügioptsiooni ostmine.	Tagatist arvutatakse nagu kahe pika optsiooniposit- siooni korral.	Sama mis alustamise tagatis
Short Call ja Put Ostuoptsiooni ja müügioptsiooni väljakirjutamine.	Kui lühikese müügioptsiooni alustamise tagatis > Lühikese ostuoptsiooni alustamise tagatis, siis Lühikese müügioptsiooni alustamise tagatis + lühikese ostuoptsiooni hind või Kui Lühikese ostuoptsiooni alustamise tagatis >= Lühikese müügioptsiooni alustamise tagatis, siis Lühikese ostuoptsiooni alustamise tagatis + lühikese müügioptsiooni hind	Sama mis alustamise tagatis
Long Butterfly Kaks lühikest optsioonipositsiooni sama seeria (klass, kordaja, täitmishind, kehtivusaeg) tasaarveldatud ühe sama tüüpi (put või call) kõrgema täitmishinnaga pika optsioonipositsiooniga j ja ühe sama tüüpi madalama täitmishinnaga pika optsioonipositsiooniga. Kõik optsioonid peavad olema sama kehtivusajaga, sama alusvaraga ja intervallid täitmishindade vahel peavad olema võrdsed.	Puudub	Sama mis alustamise tagatis
Short Butterfly Put Kaks sama seeria müügioptsiooni (pikk positsioon) tasaarveldatud ühe kõrgema täitmishinnaga müügioptsiooniga (lühike positsioon) ja üks lühikese positsiooni ja madalama täitmishinnaga müügioptsiooniga. Kõik optsioonid peavad olema sama kehtivusajaga, sama alusvaraga ja intervallid täitmishindade vahel peavad olema võrdsed.	((Kõrgeim müügioptsiooni täitmishind – Keskmise müügioptsiooni täitmishind) + (Keskmise müügioptsiooni täitmishind – Madalaima müügioptsiooni täitmishind))	Sama mis alustamise tagatis
Short Butterfly Call Kaks samast seeriast ostuoptsiooni (pikk positsioon) tasaarveldatud kõrgema täitmishinnaga lühikese ostuoptsiooniga ja madalama täitmishinnaga lühikese ostuoptsiooniga. Kõik optsioonid peavad olema sama kehtivusajaga, sama alusvaraga ja intervallid täitmishindade vahel peavad olema võrdsed.	((Kõrgeim ostuoptsiooni täitmishind – Keskmise ostuoptsiooni täitmishind) + (Keskmise ostuoptsiooni täitmishind – Madalaima ostuoptsiooni täitmishind))	Peab säilitama alustamise tagatise.
Long Box Spread Sama täitmishinnaga pikk ostuoptsioon ja lühike müügioptsioon („buy side“) koos sama täitmishinnaga pika müügioptsiooni ja lühikese ostuoptsiooniga („sell side“). Buy side'i täitmishind on madalam kui sell side'i täitmishind. Kõik optsioonid peavad olema sama kehtivusaja ja sama alusvaraga (kordajaga).	Puudub	Sama mis alustamise tagatis
Short Box Spread Sama täitmishinnaga pikk ostuoptsioon ja lühike müügioptsioon („buy side“) koos sama täitmishinnaga pika müügioptsiooni ja lühikese ostuoptsiooniga („sell side“). Buy side'i täitmishind on kõrgem kui sell side'i täitmishind. Kõik optsioonid peavad olema sama kehtivusaja ja sama alusvaraga.	Ameerika tüüpi Maksimaalne (1.02 x sulgemise hind, Pika ostuoptsiooni täitmishind – Lühikese ostuoptsiooni täitmishind) Euroopa tüüpi Pika ostuoptsiooni täitmishind – lühikese ostuoptsiooni täitmishind	Sama mis alustamise tagatis

Conversion	Alustamise tagatise nõue	10% * täitmishind
Pikk müügioptsioon ja pikk positsioon alusvaras koos lühikese ostuoptsiooniga. Ostu- ja müügioptsioonid peavad olema sama kehtivusa, sama alusvara (kordaja) ja täitmishinaga.	Laenu tagatiseks sobivad vahendid (pikk positsioon) Minimaalne (praegune turuväärtus, ostuoptsiooni koond-täitmishind)	
Reverse Conversion	Rahas müügioptsiooni osa + Alustamise tagatise nõue	Rahas müügioptsiooni osa + (10% * täitehind)
Pikk ostuoptsioon ja lühike positsioon alusvaras koos lühikese müügioptsiooniga. Ostu- ja müügioptsioonid peavad olema sama kehtivusa, sama alusvara (kordaja) ja täitmishinaga.		
Protective Put	Alustamise tagatise nõue	Minimaalne (((10% * müügioptsiooni täitmishind) + Rahast väljas müügioptsiooni osa), Pika positsiooni minimaalse tagatise nõue)
Pikk müügioptsioon ja pikk positsioon alusvaras.		
Protective Call	Standardne aktsiate alustamise tagatise nõue	Minimaalne (((10% * ostuoptsiooni täitmishind) + ostuoptsiooni rahast väljas osa), Lühikese positsiooni minimaalse tagatise nõue)
Pikk ostuoptsioon ja lühike positsioon alusvaras.		
Iron Condor	Lühikese müügioptsiooni täitmishind – pika müügioptsiooni täitmishind	Sama mis alustamise tagatis
Müü müügioptsioon ja osta müügioptsioon, müü ostuoptsioon, osta ostuoptsioon.		

Sarnaselt tooraine futuuridele käituvatele erioptsioonidele, nagu näiteks VIX indeksioptsioonidele, kehtivad spetsiaalsed eeskirjad ning seega võidakse nõuda, et need täidaksid suuremad tagatisenõuded kui tavalised USA aktsiaoptsioonid. Klientidel soovitatakse optsioonide ostu- ja müügihinna vahe (options spread) simuleerimiseks kasutada virtuaalkontosid, et kontrollida sellise hinnavahe praegust tagatist.

Kui optsioonide kombinatsioon esitatakse nii, et vastaval ajahetkel on optimaalne mingi konkreetne strateegia, siis strateegia jääb kehtima, kuni konto ümber hinnatakse, isegi kui see ei jää optimaalseks strateegiaks. Ümberhindamine toimub siis, kui selle sümboli sees toimub positsiooni muudatus. Kui positsioon ei muutu, toimub kauplemispäeva lõpus ümberhindamine.

1. Miinimumtasu summas 2,50 USA dollarit alusvara osa pealt. See miinimum ei kehti päeva lõpu Reg T arvutustele.
2. Võimendusega optsioonide puhul minimaalne (20% * võimendustegur, 100%)
3. Võimendusega optsioonide puhul minimaalne (15% * võimendustegur, 100%)
4. Kaetud Basket Call'ide puhul (lühikese positsiooniga basket call, pika positsiooni komponendid) kehtib tagatisenõue kõigile komponentidele.

5.1.3 Futuuride tagatisenõuded

Ftuuride tagatisenõuded põhinevad riskipõhistel algoritmidel. Kõik tagatisenõuded väljendatakse kaubeldava futuuri väärtas ning need võivad tihti muutuda.

Riskipõhised tagatise arvutamise algoritmid määratlevad standardsed turustsenaariumid, mille ajapiiriks on üks päev. Hinnavahe määramine määrab iga toote jaoks vastav arvelduskoda.

Lisaks hinnavahe määramisele võtame arvesse ka täiendavaid stsenaariume, mis käsitlevad äärmuslikke liikumisi alusvaras. Vastavalt sellele võime nõuda tagatist, mis on lühikese positsiooniga optsioonide jaoks börsil nõutavast tagatisest suurem, et arvestada turu ekstreemse liikumisega kaasneva riskiga. Saate enne orderi esitamist vaadata konkreetse optsiooni või futtuuri orderi praeguseid prognoositavaid tagatisenõudeid, luues tööjaamas orderi ja avades paremklõpsuga menüü „Kontrolli tagatist“ (Check Margin).

Pange tähele, et kaupadel, mis hõlmavad futuure, üksikaktsia futuure ja futuurioptsioone, on tagatiseks sularaha, mille klient peab futuurilepingu soetamisel arvestama. Väärtpaberite puhul on tagatiseks sularaha, mida klient laenab.

Futuuride päevasisene tagatis ja futuurioptsioonide kauplemissajad

Järgnevas tabelis näidatakse futuuride ja futuurioptsioonide päevasiseseid tagatisnõudeid. Igal kauplemisspäeval päevasise kauplemise lõpu kellaajal muutub tagatisnõue tagasi üleöö tagatisnõudeks. Suuremad nõuded kehtivad kuni järgmise kauplemisspäeva tavalise kauplemissaja avamiseni. Kõigile spread-tehingutele rakendub alati 100% tagatisnõue. Juhul kui kontol on USA futuurid, futuurioptsioonid ja Euroopa indeksoptsioonid samale alusvarale, siis päevasisene tagatisnõue ei kehti.

50% tagatisnõude tähtaeg (Margin Cut-Off Time)

IDEM	17:35
CDE & NYMEX	15:45
ECBOT & GLOBEX	15:30
DTB	21:45 välja arvatud FGBX & FOAT mis lõppevad 18:45
SOFFEX	17:15
HFKE	16:00 välja arvatud A50 mis lõppeb 15:45
ICEEU	16:15 välja arvatud Z mis lõppeb 20:45
IPE	20:45
KSE	14:50
MEFRV	17:15
FTA	FTI 18:15 & MFA 18:00
MONEP	18:00
NSE	15:15
OSE.JPN	14:55 NK225 & NK225M
OSE.JPN	15:00 TOPIX & TOPIXM
SGX	14:10 NK
SGX	13:45 NS
SGX	13:30 TW

[1] Kõik ajad on näidatud kohaliku börsi ajavööndis.

Minimaalne tagatis

Futuuridel

50 USD / leping

Väljakirjutatud optsioonid:

50 USD / leping kui delta on 100

25 USD / leping kui delta on 0

Miinumimid deltadele 0 ja 100 vahel interpoleeritakse ülal toodud tabeli alusel. Eurex-lepingud võtavad alati deltaks 100.

Alustamise tagatise nõue

125% minimaalsest tagatisest

5.1.4 USA üksikaktsia futuuride tagatisenõuded

Kombinatsiooni kirjeldus	Alustamise tagatis	Minimaalne tagatis
Pika või lühikese positsiooniga üksikaktsia futuur (SSF, single stock future)	20% * SSFi turuväärtus	Sama mis alustamise tagatis
SSF spread Pika ja lühikese positsiooniga SSF sama alusvabaga.	Maksimaalne ((5% * pika SSFi turuväärtus), (5% * lühikese SSFi väärtus))	Sama mis alustamise tagatis
Kaitsev SSF Pika SSF, lühikese positsiooniga aktsia.	Lühikese positsiooniga aktsia tagatisenõue	5% * väärtus aktsiaturul
Kaetud SSF Lühike SSF, pika positsiooniga aktsia	Pika positsiooniga aktsia tagatisenõue	5% * väärtus aktsiaturul
Kaitsev SSF ostu- või müügioptsioon Lühike SSF, pikk ostuoptsioon või pikk SSF, pikk müügioptsioon	20% * SSFi turuväärtus	Minimaalne ((10% * optiooni täitmishind) + Rahast väljas osa, (20% * SSFi turuväärtus))
Kaetud SSF ostu- või müügioptsioon Pikk SSF ja lühikes ostuoptsioon või pikk SSF ja lühike müügioptsioon	Rahas olev osa + 20% * SSFi turuväärtus. Arvestatakse lühikeset positsioonist saadud laekumisi.	Sama mis alustamise tagatis
Collar SSF Lühike ostuoptsioon, pikk SSF, pika müügioptiooni täitmishind > müügioptiooni täitmishind	Ostuoptiooni rahas olev osa + 20% * SSFi turuväärtus. Arvestatakse lühikeset positsioonist saadud laekumisi.	Minimaalne (Ostuoptiooni rahas olev osa + ((10%*müügioptiooni täitmishind) + müügioptiooni rahast väljas osa, (20% * ostuoptiooni täitmishind))
Conversion SSF Lühike ostuoptsioon, pikk müügioptsioon, pikk SSF Ostu- ja müügioptiooni täitmishinnad on võrdsed.	Ostuoptiooni rahas olev osa + 20% * SSFi turuväärtus. Arvestatakse lühikeset positsioonist saadud laekumisi.	Ostuoptiooni rahas olev osa + (10%* ostu- ja müügioptiooni täitmishind)
Reverse Conversion SSF Pikk ostuoptsioon, lühike müügioptsioon, lühike SSF Ostu- ja müügioptiooni täitmishinnad on võrdsed.	Müügioptiooni rahas olev osa + 20% * SSFi turuväärtus. Arvestatakse lühikeset positsioonist saadud laekumisi.	Müügioptiooni rahas olev osa + (10% * ostu- ja müügioptiooni täitmishind)

5.1.5 Valuutaturu tagatisenõuded

Kõik varad erinevates valuutades kombineeritakse kokku, et määrata selles valuutas olevate varade puhasväärtus. Väljandmiseks saadavalolevate vahendite summa ja kauplemiseks kasutatavate vahendite summa määramisel kasutatakse eraldi tagatisenõude arvutusi. Väljavõtmiseks saadavalolevate vahendite summa määramisel määratakse mitte-baasvaluutas varade tagatis nii, et võetakse järgmisest tabelist võimenduse määr ja korrutatakse see varade puhasväärtusega selles valuutas. Baasvaluutas varal ei ole võimendust.

Iga valuuta võimenduse nõuded on järgmised.

Valuuta	Võimenduse määr
USD, CAD	40:1
EUR, JPY, AUD	33:1
SEK, NOK, NZD	30:1
CHF	25:1
GBP, HUF, ILS, PLN, SGD, ZAR	20:1
MXN	16:1
CZK, HKD, KRW	10:1
CNH	8.3:1
DKK	6.7:1
RUB	5:1

Kauplemiseks kasutatavate vahendite summa määratlemisel on võimendust vaja ainult negatiivsete likvideerimisväärtuste korral. Tagatisenõuet arvutatakse järgmiselt:

- Määrake kontol likvideerimisväärtuste vaste baasvaluutas.
- Määrake iga valuutapaari turuväärtuse allahindluse (tagatisenõude) määr.
- Määrake suurim negatiivne likvideerimisväärtus.
- Sorteerige turuväärtuse allahindluse määrad väiksemast suurimani.
- Alustades positiivsest madalaima turuväärtuse allahindluse määraga uue likvideerimisväärtuse baasvaluuta ekvivalent, arvutage tagatisenõue selle osa jaoks, mida võib kasutada negatiivse likvideerimisväärtuse kompenseerimiseks.
- Korra ke samme 4 ja 5, kuni kõik negatiivsed likvideerimisväärtused on kompenseeritud.

5.2 Tagatise arvutamine

LHV arvutab Reg T Margin kontodele tagatise järgmistel aegadel:

1. Tehingu ajal
2. Reaalajas kauplemispäeva jooksul
3. Kauplemispäeva lõpus
4. Üleöö

Tehingu ajal

Alustamise tagatisenõue

Teil peab olema vähemalt 2000 USA dollarit või sellega võrdväärse summas laenu tagatiseks sobivaid väärtpabereid või kaupade likvideerimisväärtust, et avada uus positsioon. Kui te seda alustamise nõuet ei täida, ei saa te oma Reg T Margin kontol uut positsiooni avada.

Alustamise tagatise nõude arvutamine tehingu ajal

Orderi esitamisel kontrollitakse reaalajas kasutatavat limiiti. Kui pärast orderi päringut oleks kasutatav limiit nullist suurem või sellega võrdne, siis order võetakse vastu; kui kasutatav limiit oleks negatiivne, siis order lükatakse tagasi.

Kasutatav limiit > 0

(Kasutatav limiit = laenu tagatiseks sobivad väärtpaberid - alustamise tagatise nõue)

Tehingu ajal positsiooni võimenduse kontroll

Tehingu ajal kontrollime ka uute positsioonide loomiseks vajalikku finantsvõimendust. Finantsvõimenduse limiit on majasene limiit, mis piirab riski, mis võib tekkida suurte võimendusega positsioonide arveldamisest. Teostame järgmise arvutuse tagamaks, et Väärtpaberid kokku (Gross Position Value) ei ole rohkem kui 30 korda suurem arvutusest Likvideerimisväärtus (Net Liquidation Value) miinus futuuriptsioonide väärtus.

Väärtpaberid kokku $\leq 30 * (\text{likvideerimisväärtus} - \text{futuuriptsioonide väärtus})$

Kui selle arvutuse tulemus on tõene, ei ole te ületanud uute positsioonide loomise finantsvõimendust. Kui tehing ajaks teie konto finantsvõimenduse lõhki (st arvutus ei ole tõene), siis orderit ei aktsepteerita.

Reaalajas tagatise arvutamine

Kauplemispäeva jooksul arvutame teie väärtpaberikontol järgmisi näitajaid:

- Reaalajas minimaalse tagatise arvutamine
- Tehingu ajal positsiooni võimenduse kontroll
- Reaalajas raha võimenduse kontroll
- Vähendatud tagatiseks sobivuse arvutused
- Reaalajas Soft Edge Margini arvutus

Reaalajas minimaalse tagatise arvutamine

LHV reaalajas minimaalse tagatise arvutamist kirjeldatakse allpool. Nendes arvutustes kasutatav minimaalne tagatis on LHV minimaalne tagatisenõue. Allpool antud arvutustes viitab likviidsus (Excess Liquidity) minimaalse tagatise vahenditele.

Likviidsus ≥ 0

(Likviidsus = laenu tagatiseks sobivad väärtpaberid - minimaalne tagatisnõue)

Reaalajas positsiooni võimenduse kontroll

Teostame reaalajas üldise positsiooni võimenduse kontrolli tagamaks, et Väärtpaberid kokku (Gross Position Value) ei ole rohkem kui 50 korda suurem arvutusest Likvideerimisväärtus (Net Liquidation Value) miinus futuuride väärtus. Finantsvõimendus aitab vältida olukordi, kus on väike või praktiliselt puuduv tururisk seoses väga suurte positsioonide hoidmisega, aga võib olla liiga suur arveldusrisk. Arvutust väljendatakse järgmiselt:

Väärtpaberid kokku $\leq 50 * (\text{likvideerimisväärtus} - \text{futuuri väärtus})$

Kui selle arvutuse tulemus ei ole tõene, võidakse positsioonid likvideerida, et positsioonide võimendust (Gross Position Leverage) vähendada.

Reaalajas rahavõimenduse kontroll

Täiendavalt kontrollitakse ka raha võimendust tagamaks, et FX arveldusväärtus ei ületaks likvideerimisväärtust rohkem kui 250-kordselt:

Kõigi valuutaturu tehingute arveldusväärtus $\leq 250 * (\text{likvideerimisväärtus})$

Kui selle arvutuse tulemus ei ole tõene, võidakse kontol alustada likvideerimist.

Vähendatud tagatiseks sobivuse arvutused

Vähendame selliste aktsiate tagatiseks sobivust, millel on kontsentreeritud positsioonid ettevõtte ringluses olevate aktsiate (SHO) suhtes. Reg T väärtpaberikontode puhul suurendab see algoritm tagatisenõuet aktsiapositsioonidele, kui SHO ületab 1%, siis algtasemelt kuni 100% peale (teiste sõnadega vähendab aktsiapositsiooni vastu laenatavat rahasummat nulli suunas). 5% kontsentratsiooni juures on positsioonidel 100%-line tagatisenõue.

Suured võlakirja positsioonid võrreldes vabalt kaubeldavate võlakirjade arvuga võivad suurendada tagatisnõudeid. Võlakirjade tagatiseks sobivus vaadatakse üle perioodiliselt, et võtta arvesse lunastamisi, tagasikutsumisi ja teisi faktoreid, mis võivad mõjutada konkreetse võlakirja likviidsust. Vähemlikviidsetele võlakirjadele pakutakse vähem soosivaid tingimusi või-menduseks.

Soft Edge Margining

Likvideerime konto automaatselt, kui see langeb allapoole minimaalset tagatisenõuet. Ent anname kliendile võimaluse enne likvideerimist riske hajutada ning arvutame kauplemispäeva jooksul Soft Edge tagatise (SEM, Soft Edge Margin). Alates kauplemispäeva algusest ja lõpetades 15 minutit enne kauplemispäeva lõppemist võimaldab Soft Edge tagatis konto tagatise puudujäägil jääda konto likvideerimisväärtuse määratud protsendi sisse, milleks hetkel on 10%. Kui SEM lõppeb, tuleb täita täielik tagatisenõue. Kui SEM ei ole rakendatav, peab konto täitma 100% minimaalsest tagatisest.

Lepingu Soft Edge tagatise algusaeg on hilisem järgmistest:

- turu avanemine, viimane avanemisaeg, kui noteeritud mitmel börsil;
- likvideerimisaja alguses, mis põhineb kauplemisvaluutal, varade kategoorial, börsil ja tootel.

Lepingu Soft Edge tagatise lõpuaeg on varasem järgmistest:

- 15 minutit enne turu sulgumist, varasem sulgemisaeg, kui noteeritud mitmel börsil;
- või 15 minutit enne likvideerimisaja lõppu;
- või Reg T jõustamise aja alguses.

Kui konto vara langeb allapoole minimaalset tagatisenõuet, siis seda ei likvideerita automaatselt enne, kui see langeb allapoole Soft Edge tagatist. See lubab kliendi kontol lühikest aega tagatisenõuet rikkuda. Soft Edge tagatist Traderi tööjaamas ei kuvata. Kui konto vara langeb allapoole Soft Edge tagatist, siis nõutakse, et see täidaks täieliku tagatisenõude.

Pange tähele, et jätame endale õigus piirata juurdepääsu soft edge'ile ning võime suurema volatiilsuse ajal SEMi täielikult eemaldada.

Spetsiaalkonto (SMA) ja päeva lõpu arvutused

Reaalajas Spetsiaalkonto

Kontrollime reaalajas teie Reg T Margin kontoga seotud spetsiaalkonto ehk Spetsiaalkonto (Special Memorandum Account) saldod. Arvutame teie SMA jooksva saldo kogu päeva jooksul ning siis jõustame kauplemispäeva jooksul Regulation T alustamise tagatisenõude. Raha väljavõtmine, kui see tähendab SMA reaalajas negatiivseks muutumist, ei ole lubatud.

Päeva lõpu Spetsiaalkonto

Nagu üleval kirjeldasime, arvutame Spetsiaalkonto jooksva saldo kogu kauplemispäeva jooksul, ent jõustame Regulation T alustamise tagatisenõuded (tavaliselt 50% aktsiate või 100% tagatiseks sobimatute väärtpaberite puhul) kauplemispäeva lõpus. Kui teie väärtpaberite positsioon kauplemispäeva jooksul muutub, kontrollime teie Spetsiaalkonto saldod USA kauplemispäeva lõpus (15:50-17:20 ET), veendumaks, et see on nulliga võrdne või sellest suurem.

Teie Spetsiaalkonto reaalajas kontrollimiseks kasutame järgmist arvutust ja rakendame Regulation T alustamise tagatisenõudeid väärtpaberitele, mida võimendusega osta saab. Pange tähele, et see on sama Spetsiaalkonto arvutus, mida terve kauplemispäeva jooksul kasutatakse. Esimeses arvutuses liidetakse MÜÜGlorderite puhul „tänaste tehingute alustamise tagatisenõuded” kokku ning OSTUorderite puhul lahutatakse üksteisest, ning need põhinevad USA Regulation T alustamise tagatisenõuetel.

Spetsiaalkonto = ((eelmise päeva Spetsiaalkonto +/- päevane rahavoog +/- alustamise tagatise nõuded päeva sees tehtud tehingutele) või (laenuväärtusega vahendid - Reg T võimendus)) - kumb on suurem

Kui Spetsiaalkonto saldo on kauplemispäeva lõpus negatiivne, siis teie kontol alustatakse likvideerimisprotsessi.

Spetsiaalkonto reeglid

Spetsiaalkontoga seotud arvutused põhinevad järgmistel reeglitel.

- Sularaha deponeerimine kantakse Spetsiaalkontole.
- Sularaha väljakandmine võetakse Spetsiaalkontolt maha.
- Dividendid kantakse Spetsiaalkontole.
- Ülemaailmseid ülekandeid koheldakse samamoodi nagu sularaha sissemakseid ja väljavõtmisi.
- Tehinguid tasaarveldatakse lepingupõhiselt ja päevapõhiselt.
  - Realiseeritud kasum/kahjum, st kauplemispäeva kasum/kahjum kantakse Spetsiaalkontole.
  - Vahendustasu ja maksud võetakse Spetsiaalkontolt maha.
  - Kõik tehingud (üks lepingu kohta) pannakse kauplemispäeva lõpus portfelli. Kui portfelli Reg T võimendus suureneb, siis suurenev summa debiteeritakse Spetsiaalkontolt; kui portfelli Reg T võimendus väheneb, siis vähenenud summa kantakse Spetsiaalkontole. Selles arvutuses kasutatakse vajadusel alusvara hetkehinda.
  - Optsioonimüügist saadud tulu kantakse Spetsiaalkontole.
  - Ostetud optsiooniõiguste tasud võetakse Spetsiaalkontolt maha.
  - Spetsiaalkonto muudatused seoses tehingutega tähendavad põhimõtteliselt muudatusi Reg T varades miinus muudatusi Reg T võimenduses.
- Universaalseid kandeid käsitletakse samamoodi nagu rahakandeid arvele ja arvelt.
- Turu tõus: Kui tagatiskonto Reg T ülejääk on turu sulgemisel (tavaliselt 16:00 US/ET) Spetsiaalkontost suurem, määratakse Spetsiaalkonto Reg T ülejäägiga võrdseks. Pange tähele, et Spetsiaalkonto saldo ei vähene turumuudatuste tõttu kunagi. $\text{RegTExcess} = 0$ või $(\text{RegTEquity} - \text{RegTMargin})$, kumb on suurem.
- Valutatehingud Spetsiaalkontot ei mõjuta.
- Tasud, nagu näiteks orderi tühistamise tasu, turuinfo tasu jms Spetsiaalkontot ei mõjuta.
- Krediidihaldurit teavitatakse täitmistest ja eraldistest (Exercises and Assignments, EA), kui arvelduskodadelt aruanded saame. Neid käsitletakse kui vastava päeva tehinguid. Näiteks tähtaja saabumisel saame EA teated nädalavahetusel; nendel tehingutel on arveldussüsteemis tehingupäevaks märgitud reede, ent krediidihaldur käsitleb neid Spetsiaalkonto jaoks esmaspäevaste tehingutena. Täitmispäringud ei muuda Spetsiaalkontot. DVP-tehinguid käsitletakse tehingutena.

Üleöö tagatise arvutamine

Aktsiatele ja futuuridele kehtivad üleöö positsiooni hoidmisel täiendavad tagatisenõuded. Futuuride tagatisenõudeid määratakse igal börsil erinevalt ja need võivad tihti muutuda. LHV rakendab futuuridele üleöö positsiooni hoidmiseks alustamise tagatist ja minimaalset tagatist nii, nagu vastaval börsil nõutakse.

Kuidas arvutatakse viimast aktsia hinda enne positsioonide likvideerimist?

Kasutades järgmiseid valemeid leiame viimase aktsia hinna enne kui asume positsiooni likvideerima. See arvutus kehtib ainult üksikaktsiate positsioonile.

$(\text{Laenatud raha} / \text{aktsiate arv}) / (1 - \text{võimendusmäär}) = \text{viimane hind}$

Kui palju aktsiaid me müüme?

Me arvutame hetke likviidsuse (liigne võimendus) kontol reaajas. Juhul kui see on nullist väiksem, siis likvideerime positsiooni kuni hetke likviidsus on uuesti vähemalt null.

Võite kasutada järgnevat arvutuskäiku, et saada teada kui palju aktsiaid me kontol müüme, et viia hetke likviidsus uuesti nullini. See arvutuskäik kehtib ainult üksikaktsia positsioonide kohta.

Likvideerimise summa = Hetke likviidsuse defitsiit * 4

6. Oluline lisainfo

6.1 Valuuta konverteerimine

Valuutasid ja väärtpabereid saate kaubelda samalt kontolt.

Valuuta konverteerimiseks avage kauplemisaken ja:

- Lisage kaubeldava valuuta sümbol turuinfo reale.
- Valige instrumendi liigiks Forex ning valige valuuta.

Näide

Kui soovite osta/müüa teatud koguse Suurbritannia naelsterlinguid (GBP), lisage turuinfo ritta sümbol GBP (ostetav valuuta) ning valige instrumendi liigiks Forex. Valige Lepingu valimise (Contract Selection) kastis paremal asuvast nimekirjast valuutaks (Currency) USA dollar (arveldatav valuuta). Siis saate hinnapakkumise GBP.USD ja müügihinna (Bid): 1,6433 ning ostuhinna (Ask): 1,6434. See tähendab, et 1 GBP = 1,64XX USD

10 000 GBP ostmiseks klõpsake Ask ja sisestage soovitud koguseks 10 000. Iga GBP eest maksate 1,6434 \$. Seega maksate kokku 16 434 \$.

10 000 GBP müümiseks klõpsake Bid ja sisestage soovitud müügi koguseks 10 000. Iga GBP eest saate 1,6433 \$. Seega saate kokku 16 433 \$.

6.2 Korporatiivsed sündmused

Investori vaatenurgast „esineb korporatiivne sündmus siis, kui väärtpaberi emitendi kapitali struktuuris või finantspositsioonis tehakse selliseid muudatusi, mis mõjutavad emitentide väärtpabereid,“ nagu defineeris Depository Trust & Clearing Corporation aastal 2003.

Väärtpaberi omanik osaleb ettevõtte ümberkorraldamises vabatahtlikult või kohustuslikult. Levinumate korporatiivsete sündmuste hulka kuuluvad aktsiate splittimine, liitumised, õiguste pakkumised, nime muutmine ja osa tegevuse eraldamine põhi-tegevusest. Aktsiahindade ja alghindade mõju tõttu on igal sündmusel erinevad tagajärjed ja reeglid kulupõhisteks reguleerimisteks.

Kui korporatiivne sündmus väärtpaberiga toob kaasa aktsiate omaniku vahetuse või aktsiate jaotamise, tühistatakse Good-Til-Cancel order automaatselt.

Märkimisõiguste müüki saab sisestada LHV Traderi süsteemist, probleemide korral tuleks võtta ühendust klienditoega. Vabatahtlike korporatiivsete sündmuste korral tuleks sellest informeerida klientide, viimane võimalus vabatahtlikus korporatiivses sündmuses osaleda on sellest teavitamine kaks päeva enne sündmuse lõppu meili teel, kuhu tuleks kirjutada väärtpaberi sümbol, kogus ja tegevus (märkimine, tagasimüük, vahetus).

6.3 Konto sulgemine

LHV Traderi konto sulgemiseks järgige allpool toodud samme.

Likvideerige või andke üle väärtpaberipositsioonid

Positsioonidega kontosid ei saa sulgeda. Peate positsioonid kas likvideerima või muule vahendajale üle kandma. Ülekandmise juhiseid küsige oma LHV kliendihaldurilt.

Konverteerige välisvaluutad

Konto sulgemisega seoses saab vahendeid välja võtta ainult oma baasvaluutas. Kui teie kontol on välisvaluutat, peate selle tagasi konto baasvaluutaks konverteerima.

Sulgege konto

Traderi konto sulgemiseks saatke LHV-le päring: info@lhv.ee Kui saadate sulgemispäringu enne jooksva kuu 15. kuu-päeva, suletakse teie konto samal kuul; kui saadate sulgemispäringu pärast seda, suletakse teie konto järgmise kuu kesk-päigas, kui igakuised teenustasud on maha arvestatud. Seejärel suletakse teie konto jäädavalt.

Kui LHV Traderi kontolt kõik vahendid välja võetakse, jätkatakse kontolt siiski infotasu kasseerimist. Konto suletakse 30 päeva jooksul pärast seda, kui kontolt on kõik vahendid välja võetud.

6.4 Tehingu tühistamise päring

Tehingu saate tühistada ainult LHV-sse helistades. Tehingu tühistamise eest võidakse olenevalt börsist võtta teenustasu. Kui teavitate meid probleemist või vigasest tehingust, teavitame vastavat börsi sellisest tehingust esimesel võimalusel. LHV käsitleb orderi tühistamise soove parimal võimalikul moel. LHV ei saa garanteerida tühistamissoovide edastamist börsile reeglites määratud ajaks või nende aktsepteerimist börsi poolt. Pange tähele, et see on ajaliselt tundlik protsess. Enamikul börsidel on väga lühikesed ajaperioodid (näiteks koguni ainult 8 minutit), mille jooksul tühistamispäringuid aktsepteeritakse. Lisaks teadmatusel, kui kiiresti päringule reageeritakse, kalduvad telefoni teel edastatud tühistamispäringud viibima, kuna on tarvis tuvastada õige konto ja tehing.

Peamised kriteeriumid tehingute tühistamiseks erinevad börside lõikes. LHV soovib klientidel ennast erinevate börside kriteeriumitega kurssi viia. Üldjoontes on kriteeriumid järgmised :

Aktsiad alla 25 \$:

Väljaspool regulaarset kauplemisaega - < 20% turuhinnast

Regulaarne kauplemisaeg - < 10% turuhinnast

Aktsiad alates 25.01 \$- 5010 \$:

Väljaspool regulaarset kauplemisaega - < 10% turuhinnast

Regulaarne kauplemisaeg - < 5% turuhinnast

Aktsiad üle 50 \$:

Väljaspool regulaarset kauplemisaega: - < 6% turuhinnast

Regulaarne kauplemisaeg: - > 3% turuhinnast

Soodsamatel tingimustel tehingu teinud poole (ostis odavalt või müüs kallilt) order tühistatakse sellest klienti teavitamata.

Börsid ja turukeskused rakendavad lisaks LHV poolt võetavatele tasudele sageli omapoolset tehingu tühistamise tasu.

Klientidel soovitatakse enne tühistamispäringu esitamist tühistamispäringutega seotud tasudega tutvuda.

6.5 Riskantsete kontode riskitasu

LHV rakendab mõnedele eriti suure kahjumiohuga kliendikontodele igapäevast riskitasu (Exposure Fee). See on mõeldud LHV ja selle klientide kaitsmiseks väga riskantse positsiooniga kontode eest, mis küll praegu rahuldavad börsi tagatise nõudeid, ent võivad olulise turuliikumise korral suurt kahjumit kanda (näiteks kontod, millel on suured välja kirjutatud optiooni-positioonid).

Riskitasu kehtib ainult väheste klientide kontodele, mis on ebaharilikult riskantse positsiooniga. Enamikule kontodele need tasud ei rakendu. Tasu ei ole kõrgem tagatiseõue. See on tasu, mis võetakse vastavate kontodelt maha, et kompenseerida LHV-le selliste kontode teenindamisega seotud riski. Riskitasu ei ole kindlustus kontol olevate kahjumite vastu ja teil võib selle maksmisest hoolimata tekkida LHV ees kohustus oma võlgnevuse või negatiivse konto saldo näol.

Iga päev simuleerib LHV oma riskihaldusstrateegia raames klientide portfelledele kasumi-kahjumi stsenaariume, mis põhinevad turu oletataval liikumisel teatud suundades (riskianalüüs). Need stsenaariumid võivad ületada parameetreid, mida erinevad börsid kasutavad minimaalsete tagatiseõuete määramiseks.

LHV arvutab igapäevaselt riskitasu, mida makstakse riskantsetelt kontodelt selle eest, millist võimalikku riski need LHV-le kujutavad, kui kantakse suurt kahju. LHV riskianalüüsi kohaselt, kui konto kaotab nii palju väärtust, et selle varad elimineeritakse ja sellel on siis veel LHV ees tagamata võlg (st negatiivsed varad), tähendab see ettevõttele riski (kuna LHV-l on seaduslik kohustus tagada arvelduskojale klientide tehingud isegi siis, kui kliendil ei ole enam varasid).

Riskitasu arvutatakse iga kalendripäev ning võetakse kontolt maha järgmise kauplemispäeva lõpus.

Pange tähele:

LHV arvutab riskitasu oma äranägemise järgi ja oma algoritmide alusel (mis võivad ette teatamata muutuda), et määratleda, millist riski konto ettevõttele kujutab.

Riskitasu võib muutuda iga päev vastavalt turu muudatustele, muudatustele konto portfellis või muudatustele LHV valemite ja algoritmides, mida konto riskantsuse määramiseks kasutatakse.

Riskitasu võetakse vastavate kontodelt maha igapäevaselt. Hoidke oma kontol täiendavat kapitali juhuks, kui teie kontole riskitasu rakendub. Kui riskitasu mahaarvamine põhjustab puudujäägi tagatistes, likvideeritakse konto positsioonid vastavalt LHV kliendilepingu sätetele.

Riskitasu määratakse iga konto jaoks eraldi. Kui teil on mitu üksteist tasakaalustava riskiga kontot, peaksite neid kombineerima, et riskitasu vähendada või vältida.

Kui soovite riskitasu vältida, kaaluge järgmist.

Täiendava kapitali lisamine parandab teie konto riskiprofiili ja võib riskitasu vähendada või vältida;

Konto riski vähendamine ostes tagasi välja kirjutatud optioone võib samuti riskitasu vähendada või vältida. LHV on leidnud, et madala hinnaga välja kirjutatud optioonide tekitavad kõige suuremat riski. Oma portfellis muudatuste mõjude simuleerimiseks saate kasutada Riskinavigaatorit (Risk Navigator).

7. Päevakaupleja reeglid

Päevakaupleja (Pattern Day Trading) reeglite ülevaade

FINRA ja NYSE on osana väikeinvestorite kaitsmise ettevõtmisest kehtestanud eeskirjad, mille eesmärk on piirata kauplemist, mida saab teha väikese kapitalihulgaga kontodel, eriti just kontodel, mille likvideerimisväärtus on alla 25 000 USD.

Päevasisene tehing: tehingupaar, millega väärtipaberi (aktsia, üksikaktsia futuur (SSF), võlakiri või aktsiooptioon) positsiooni suurendatakse („avatakse”) ja seejärel vähendatakse („suletakse”) ühe börsipäeva jooksul.

Päevakaupleja: klient, kes teeb 5 pangapäeva jooksul 4 või rohkem päevasisest tehingut. Klient, kes teeb selle aja jooksul üle 4 tehingu, loetakse päevakauplemise „mustri” järgivaks ning seega kehtivad talle päevakaupleja reeglid.

Päevakauplemiseks peab konto likvideerimisväärtus, mis võtab arvesse sularaha, aktsiaid, optioone ja futuuride kahjumit/kasumit, olema vähemalt 25 000 USD.

NYSE eeskirjad näevad ette, et kui konto, millel on vahendeid vähem kui 25 000 USD ulatuses, märgitakse päevakaupleja kontoks, tuleb konto lukustada, et vältida täiendavate tehingute tegemist 90 päeva jooksul. LHV on koostanud algoritmid, millega kaitsta väikeseid kontosid päevakaupleja kontoks märkimise eest, et vältida 90-päevast kauplemiskeeldu.

LHV süsteem ei lase viie päeva jooksul neljandat tehingut teostada, kui konto varad on alla 25 000 USD.

Eelmise päeva vara ja esimese päeva tehingute korrigeerimine

Eelmise päeva vara kogus salvestatakse eelmise kauplemispäeva sulgemisel (16:15 ET). Eelmise päeva vara peab olema vähemalt 25 000 USD. Ent netodeposiite ja väljavõtmisi, mis eelmise päeva vara suurendasid vajaliku 25 000 dollarini või üle selle pärast kella 16:15 ET eelmisel kauplemispäeval, käsitletakse kui eelmise päeva vara korrigeerimist, et järgmisel kauplemispäeval saaks klient samuti kaubelda.

Oletame näiteks, et uue kliendi sissemakse summas 50 000 USD jõuab kontole pärast pangapäeva lõppu. Isegi kui tema eelmise päeva vara oli eelmise päeva lõpus 0, käsitleme eelmise päeva hilist sissemakset korrigeerimisena ning kliendi eelmise päeva vara korrigeeritakse 50 000 USD peale ja ta saab esimesel pangapäeval kaubelda. Ilma sellise korrigeerimiseta lükataks kliendi tehingud esimesel pangapäeval eelmise päeva lõpu seisuga vara tõttu tagasi.

Erijuhud

Kontod, millel kunagi oli üle 25 000 USD, klassifitseeriti päevakaupleja kontodena ning kui nende likvideerimisväärtus langeb allapoole 25 000 USD, võib neile rakendada 90-päevane kauplemiskeeld. Keeldu saab kaotada, suurendades konto varasid.

Opsiooni täitmise või loovutamise tulu loetakse samuti päevakaupleja tehingute hulka, nagu oleks otseselt alusvaraga kaubeldud. Üksikaktsia futuuride või optioonide aegumisest saadud vahendeid ei loeta päevakaupleja tehingute hulka.

Päevasiseste tehingute näited

Esmaspäeval ostetakse 1000 XYZ aktsiat. Hiljem samal päeval müüakse 1000 XYZ aktsiat. Seda loetakse päevasiseseks tehinguks.

Kolmapäeval ostetakse 1000 XYZ aktsiat. Hiljem samal päeval müüakse 500 XYZ aktsiat. Seda loetakse päevasiseseks tehinguks.

Esmaspäeval ostetakse 500 XYZ aktsiat. Hiljem samal päeval ostetakse veel 500 XYZ aktsiat. Esmaspäeval müüakse väljaspool regulaarset kauplemisaega 1000 XYZ aktsiat. Seda loetakse üheks päevasiseseks tehinguks.

Esmaspäeval ostetakse 500 XYZ aktsiat. Teispäeval ostetakse veel 500 XYZ aktsiat. Teispäeval hiljem müüakse 500 XYZ aktsiat. Seda loetakse üheks päevasiseseks tehinguks.

Neljapäeval ostetakse eelturult 500 XYZ aktsiat. Neljapäeval müüakse väljaspool regulaarset kauplemisaega 200 XYZ aktsiat. Seda loetakse päevasiseseks tehinguks.

Esmaspäeval müüb klient lühikeseks 10 YXX september 2005 90 call'i ja ostab samal ajal 10 YXX detsember 2005 95 call'i (kombineeritud orderi tüüp). Esmaspäeval hiljem ostab klient tagasi 5 YXX september 2005 90 call'i ja müüb 5 YXX detsember 2005 95 call'i kasumiga. Seda loetakse kaheks päevasiseseks tehinguks (üks päevisisene tehing mõlema spread'i ühiku jaoks).

Neljapäeval ostab klient 500 YXZ aktsiat. Neljapäeval hiljem müüb klient 1500 YXZ aktsiat (reversal tekitab uue lühikese positsiooni). Reedel ostab klient 1000 YXZ aktsiat. Seda loetakse üheks päevasiseseks tehinguks.

Mitte-päevasiseste tehingute näited

Esmaspäeval ostetakse 500 XYZ aktsiat. Teispäeval ostetakse veel 500 XYZ aktsiat. Kolmapäeval müüakse 1000 XYZ aktsiat. Ühtegi neist ei loeta päevasiseseks tehinguks.

Neljapäeval ostab klient 500 YZZ aktsiat. Reedel müüb klient 500 YZZ aktsiat. Reedel hiljem ostab klient 500 YZZ aktsiat. Seda ei loeta päevasiseseks tehinguks.

Reedel ostetakse 1000 XYZ aktsiat. Järgmisel esmaspäeval müüakse 1000 XYZ aktsiat. Seda ei loeta päevasiseseks tehinguks.